VĂN HÓA

CƠ QUAN CỦA BỘ VĂN HÓA, THỂ THAO VÀ DU LỊCH

NĂM THỨ 69
THỨ TƯ
26.8.2026 (14.7 Bính Ngọ)
Số 102 (4393)
www.baovanhoa.vn
Email: baovanhoa@fpt.vn

TỔNG BÍ THƯ, CHỦ TỊCH NƯỚC TÔ LÂM:

Mục tiêu cuối cùng của giáo dục không phải là điểm số, bằng cấp

[3]

Thủ tướng Lê Minh Hưng dự lễ trao Huy hiệu Đảng cho các đồng chí đảng viên lão thành

[2]

QUỐC HỘI THÔNG QUA LUẬT SỬA ĐỔI, BỔ SUNG MỘT SỐ ĐIỀU CỦA LUẬT XUẤT BẢN:

Góp phần nâng cao vị thế và sức mạnh mềm văn hóa Việt Nam

[9]

Xung quanh chủ trương di dời tượng đài "Quyết tử để Tổ quốc quyết sinh"

[4]

VĂN HÓA & **SUY NGẪM**

Ai tạo nên hào quang cho "giang hồ mạng"?

● **HỒNG HẠNH**

Chỉ trong ít ngày qua, những cái tên từng gây ồn ào trên mạng xã hội lần lượt bị cơ quan chức năng khởi tố trong các vụ việc khác nhau. Mỗi vụ án có trách nhiệm pháp lý riêng. Nhưng đặt cạnh nhau, chúng gợi ra một câu chuyện đáng suy ngẫm: Khi sự chú ý đổi thành tiền, lệch chuẩn cũng có thể trở thành một thứ "vốn" để kinh doanh.

(Xem tiếp trang 2)

HÔM NAY ĐỘI TUYỂN VIỆT NAM BƯỚC VÀO TRẬN CHUNG KẾT LƯỢT VỀ ASEAN CUP 2026:

Mục tiêu phải bảo vệ ngôi vương!

[15]

Trận lượt đi, thủ quân Quang Hải và Hai Long đã làm cho Thái Lan choáng váng. Và hôm nay, họ sẽ cùng với đội tuyển làm nên chiến tích mới

Ảnh: VFF

BẢO TỒN THÁP CHĂM HƠN 1.200 NĂM TUỔI Ở TP HUẾ:

Sớm đưa ra quyết định trước khi quá muộn

[8]

GÓP Ý DỰ THẢO LUẬT PHÁT TRIỂN CÔNG NGHIỆP VĂN HÓA:

Phải tạo ra một phương thức phát triển mới

[5]

Giữ trọn đạo hiếu trong mùa Vu lan

[13]

BẢN LĨNH GEN Z TRÊN KHÔNG GIAN SỐ

Gen Z - Từ người dùng đến người kiến tạo

[12]

Thủ tướng Lê Minh Hưng dự lễ trao Huy hiệu Đảng cho các đồng chí đảng viên lão thành

Chiều qua 25.8, tại Hải Phòng, Thủ tướng Lê Minh Hưng dự lễ trao Huy hiệu Đảng cho các đồng chí đảng viên lão thành do Đảng bộ TP Hải Phòng tổ chức. Nhân dịp kỷ niệm 81 năm Quốc khánh, thực hiện quy định thi hành Điều lệ Đảng, Đảng bộ TP Hải Phòng trong đợt 2.9.2026 có 18.524 đảng viên được tặng Huy hiệu từ 30 năm tuổi Đảng trở lên, trong đó có 22 đồng chí được tặng Huy hiệu 80 năm tuổi Đảng, 3 đồng chí được tặng Huy hiệu 75 năm tuổi Đảng, 25 đồng chí được tặng Huy hiệu 70 năm tuổi Đảng.

Thay mặt lãnh đạo Đảng, Nhà nước, Thủ tướng Lê Minh Hưng đã trao tặng và gắn Huy hiệu 80 năm cho 6 đồng chí và đại diện gia đình 1 đồng chí; Huy hiệu 75 năm và 70 năm cho 7 đồng chí có mặt tại buổi lễ. Thủ tướng đã đến thăm, trực tiếp trao và gắn Huy hiệu 80 năm tuổi Đảng cho đồng chí Đoàn Thế Đính (Cao Văn), 99 tuổi, nguyên Ủy viên Ban thường vụ Thành ủy, nguyên quyền Chủ tịch UBND thành phố Hải Phòng tại tư gia ở phường Hồng Bàng...

Thủ tướng nhấn mạnh: Hôm nay chúng ta đặc biệt trân trọng và tri ân những đồng chí đã có 80 năm, 75 năm và 70 năm đứng trong hàng ngũ của Đảng. Đây không chỉ là những dấu mốc về thời gian, mà là hành trình của sự rèn luyện, cống hiến và lòng thủy chung son sắt với Đảng, với Tổ quốc, với nhân dân. Trong suốt chặng đường ấy, dù ở bất kỳ hoàn cảnh nào, các đồng chí vẫn luôn giữ vững phẩm chất, bản lĩnh của người cộng sản, nêu gương, đi đầu, vượt qua mọi khó khăn, thử thách, tận tâm cống hiến vì sự nghiệp cách mạng của Đảng...

Thủ tướng Lê Minh Hưng đến thăm và trao tặng Huy hiệu 80 năm tuổi Đảng cho đảng viên lão thành Đoàn Thế Đính, Chi bộ Tổ dân phố Quang Trung, Đảng bộ phường Hồng Bàng, TP Hải Phòng
Ảnh: TTXVN

Thủ tướng nêu rõ việc tổ chức trao Huy hiệu Đảng vào dịp kỷ niệm 81 năm Cách mạng Tháng Tám và Quốc khánh 2.9 thể hiện sự trân trọng, tri ân sâu sắc của Đảng, Nhà nước và Đảng bộ TP Hải Phòng đối với các đồng chí, những đảng viên đã suốt đời giữ vững lý tưởng cách mạng, tận tụy cống hiến cho quê hương, đất nước, giúp lan tỏa tinh thần yêu nước, bồi đắp niềm tự hào, giáo dục truyền thống cách mạng; khơi dậy tinh thần trách nhiệm, khát vọng cống hiến, nhất là trong thế hệ trẻ, góp phần tiếp nối và phát huy truyền thống vẻ vang của Đảng bộ TP Hải Phòng và của toàn Đảng ta.

Đất nước ta đang bước vào một giai đoạn phát triển mới, yêu cầu đặt ra là phát triển nhanh, bền vững, đồng thời lấy nhân dân làm trung tâm, chủ thể và mục tiêu của sự phát triển; với mục tiêu cao nhất là xây dựng đất nước giàu mạnh, phồn vinh, văn minh, hạnh phúc, để mỗi người dân được thụ hưởng ngày càng đầy đủ hơn những thành quả của công cuộc đổi mới và phát triển. Vì vậy, Hải Phòng với vị trí chiến lược trong sự nghiệp xây dựng, bảo vệ đất nước và có nhiều tiềm năng, lợi thế phải là một trong những địa phương tiên phong, phát triển nhanh nhất, bền vững nhất và đóng góp xứng đáng cho việc hiện thực hóa hai mục tiêu chiến lược 100 năm của đất nước. Đó là cách thiết thực nhất để chúng ta tiếp nối và xứng đáng với sự hy sinh, cống hiến của các thế hệ đi trước...

T.SƯƠNG

Ai tạo... *(Tiếp theo trang 1)*

Ngày 7.8, Công an tỉnh Bắc Ninh phối hợp với Cục Cảnh sát hình sự (Bộ Công an) khởi tố Nguyễn Văn Hợi, tức Khánh "Sky", Hồ Văn Khoa và Trần Đình Tiệp, tức Vua Quạt, liên quan những mâu thuẫn trên mạng xã hội. Theo cơ quan điều tra, các bị can nhiều lần livestream tranh cãi, xúc phạm nhau để kéo lượt xem, tăng tương tác. Khánh "Sky"khai, càng chửi bới càng có nhiều người xem nên càng tiếp tục. Lời khai ấy nói khá rõ cơ chế của thứ danh tiếng này. Xung đột tạo chú ý; chú ý kéo tương tác; tương tác nuôi sức ảnh hưởng. Khi sức ảnh hưởng có thể chuyển thành quảng cáo, bán hàng, sự ồn ào dễ được lặp lại như một cách làm ăn.

Ngày 10.8, Bùi Xuân Huấn, tức Huấn "Hoa Hồng", bị khởi tố, bắt tạm giam về tội "Vi phạm quy định về kế toán gây hậu quả nghiêm trọng"; ngày 14.8 bị khởi tố bổ sung về tội "Lừa đảo chiếm đoạt tài sản". Ngày 18.8, Lê Văn Phú, tức Phú Lê, cùng một số người liên quan bị Công an TP Hà Nội khởi tố. Hơn 107 tỉ đồng tiền bán hàng của Công ty Thiên Phú được xác định không hạch toán đầy đủ. Phú Lê từng được biết đến qua video, phim ngắn mang màu sắc "giang hồ", những phát ngôn về tiền bạc, tình nghĩa, "đạo lý". Khi vụ án được mở rộng sang quảng bá sản phẩm Loramen, một lát cắt khác hiện ra: Sức ảnh hưởng cá nhân có thể dẫn người theo dõi tới hành vi mua hàng. Cơ quan điều tra cho biết, sản phẩm không có công dụng như quảng cáo; doanh thu bán lẻ vượt 11,6 tỉ đồng.

Đến ngày 18.8, Nguyễn Văn Thùy, biệt danh "Tế Điên Nam Định", bị Công an tỉnh Ninh Bình khởi tố, bắt tạm giam về hành vi "Lợi dụng các quyền tự do dân chủ xâm phạm lợi ích của Nhà nước, quyền, lợi ích hợp pháp của tổ chức, cá nhân", liên quan nội dung livestream bị xác định xuyên tạc, xúc phạm. Điểm chung ở đây không phải tội danh, mà là một kiểu hiện diện trên mạng: Gây sốc, tranh cãi, phô trương hoặc tung ra những tuyên ngôn mang màu sắc "đạo lý" để tạo nhận diện. Chiếc điện thoại thành "kênh phát sóng" riêng; người xem có thể lên tới hàng trăm nghìn chỉ sau vài phút.

Sẽ thiếu công bằng nếu mọi trách nhiệm đều đổ lên thuật toán. Phía sau một tài khoản triệu lượt xem là vô số cú chạm màn hình. Người ta có thể xem vì thích, tò mò, thậm chí vì bực mình. Nhưng với nền tảng, một lượt xem vì phẫn nộ vẫn là một lượt xem; một bình luận lên án vẫn góp thêm tương tác. Bởi vậy, câu hỏi "vì sao những người như thế lại nổi tiếng?" cũng cần được đặt ngược lại: Công chúng đã dành sự chú ý của mình cho điều gì?

Đây mới là vấn đề văn hóa đáng lo. Khi sự nổi tiếng được đo bằng số người theo dõi, lượt xem hay độ ồn ào, ranh giới giữa "được biết đến" và "đáng kính trọng" rất dễ bị xóa nhòa. Với người trưởng thành, sự nhầm lẫn ấy có thể dẫn tới quyết định mua hàng thiếu tỉnh táo. Với thanh thiếu niên, các em đang quan sát xã hội để học xem điều gì được coi là thành công.

Một người thầy giỏi, nhà nghiên cứu, nghệ nhân hay bác sĩ tận tụy không phải lúc nào cũng có những con số theo dõi gây choáng trên mạng. Trong khi đó, một phát ngôn phản cảm có thể đem về hàng triệu lượt xem. Nếu những con số ấy thành thước đo, người trẻ dễ nhận thông điệp sai: Muốn thành công, trước hết phải gây chú ý. Pháp luật cần xử lý nghiêm hành vi vi phạm; nền tảng phải nâng trách nhiệm với nội dung độc hại; người kinh doanh bằng sức ảnh hưởng phải chịu trách nhiệm với lời nói và sản phẩm mình giới thiệu. Một môi trường số lành mạnh còn cần "hệ miễn dịch" từ người dùng: Biết kiểm chứng, nghi ngờ quảng cáo quá mức, dừng lại trước khi chia sẻ vì tức giận.

Gia đình và nhà trường vì thế cần giúp người trẻ biết nhìn phía sau những con số trên mạng. Tài khoản có hàng triệu người theo dõi chưa chắc đã là một hình mẫu đáng học theo; người xuất hiện dày đặc trên mạng cũng không vì thế mà đáng tin hơn người khác. Với những nội dung quảng cáo, bán hàng, càng không thể lấy sự nổi tiếng của người giới thiệu làm căn cứ cho chất lượng sản phẩm.

Điều đáng nói, những vụ việc vừa qua còn cho thấy cách chúng ta đang dành sự chú ý của mình trên không gian số. Nội dung càng ồn ào càng được xem, bình luận, chia sẻ thì càng có cơ hội lan rộng, dù người xem tìm đến chỉ vì tò mò hay bất bình.

"Giang hồ mạng" sẽ khó trở thành hào quang nếu sự lệch chuẩn không còn dễ dàng đổi lấy lượt xem, tiền bạc và danh tiếng. Đó cũng là lúc mỗi người dùng cần tỉnh táo hơn với cú nhấp chuột của mình, bởi có những thứ tồn tại dai dẳng không hẳn vì chúng có giá trị, mà đơn giản vì vẫn còn có người quan tâm.■

"Thời thanh xuân từ Đường Trường Sơn đến Đường 1C huyền thoại"

Bảo tàng Phụ nữ Việt Nam vừa phối hợp với Ban Liên lạc Cựu cán bộ Đoàn Thanh niên Việt Nam phía Nam và Bảo tàng Chứng tích Chiến tranh tổ chức khai mạc trưng bày chuyên đề "Thời thanh xuân từ Đường Trường Sơn đến Đường 1C huyền thoại", tại Hà Nội.

Trưng bày gồm ba chủ đề, trong đó, chủ đề một mang tên "Những con đường huyết mạch nối liền Bắc - Nam" gợi lại khí thế của một thế hệ sẵn sàng rời xa mái trường, gia đình; gác lại những ước mơ riêng để lên đường, góp sức làm nên Đường Trường Sơn với gần 20.000 km đường ô tô, đưa hơn 2 triệu lượt cán bộ, chiến sĩ vào chiến trường. Chủ đề hai "Huyền thoại Đường 1C" kể về một "mạch máu" thầm lặng giữa miền Tây sông nước, nơi hơn 13.000 tấn vũ khí, cùng hàng nghìn tấn lương thực, thuốc men vào chiến trường Tây Nam Bộ được vận chuyển qua rừng tràm, kênh rạch và bom đạn, cũng là nơi 399 thanh niên xung phong đã hy sinh, 327 người mang thương tật vĩnh viễn.

Với chủ đề ba "Nghĩa tình còn mãi" nhằm tiếp nối câu chuyện sau chiến tranh bằng những cuộc trở về tìm đồng đội, quy tập hài cốt liệt sĩ, trao di ảnh, dựng bia và đền tưởng niệm. Một trong những điểm nhấn trong trưng bày là không gian trải nghiệm "Dòng chảy ký ức" với chiếc xuồng ba lá bằng gỗ, phương tiện từng gắn bó mật thiết với hoạt động vận chuyển trên tuyến Đường 1C, được thực hiện trong hai tháng tại Cà Mau do chính những người thợ làm xuồng trước đây thực hiện trên tỷ lệ kích thước thực.

Trên nền hiện vật này, công nghệ 3D Mapping kết hợp hệ thống cảm biến tương tác tái hiện những biến đổi của không gian miền Tây qua mùa khô, mùa mưa và bối cảnh chiến trường năm xưa. Qua ánh sáng, hình ảnh và chuyển động, con thuyền như được đặt trở lại giữa rừng tràm, kênh rạch và những cung đường vận chuyển đầy hiểm nguy, giúp công chúng cảm nhận rõ hơn hành trình của những thanh niên xung phong đã âm thầm đưa vũ khí, lương thực và con người qua tuyến lửa. Trong khuôn khổ chương trình, tọa đàm "Thanh xuân gửi lại tuyến đường 1C", với sự tham gia của những nhân chứng lịch sử, đã chia sẻ với công chúng những câu chuyện chân thực về lý tưởng lên đường, về cuộc sống và chiến đấu trên tuyến lửa, nghĩa tình đồng đội, những mất mát, hy sinh và thông điệp gửi tới thế hệ hôm nay, làm cho ký ức một thời chiến đấu và cống hiến trở nên chân thực, sâu sắc hơn.

Trưng bày "Thời thanh xuân từ Đường Trường Sơn đến Đường 1C huyền thoại" mở cửa từ ngày 25.8 - 25.10 tại Bảo tàng Phụ nữ Việt Nam, số 36 Lý Thường Kiệt, Hà Nội.

V.D

THÔNG BÁO GỘP SỐ

Kỷ niệm 81 năm Cách mạng Tháng Tám thành công (19.8.1945-19.8.2026) và Quốc khánh 2.9 (2.9.1945-2.9.2026), *Văn Hóa* tiến hành gộp hai số (4395 và 4396), ra ngày 31.8.2026. Báo in sẽ trở lại với quý bạn đọc trên số báo 4397, ra ngày 4.9.2026.

Trong thời gian nghỉ báo in, những tin tức thời sự trong nước và quốc tế sẽ được cập nhật, phán ánh liên tục trên *Văn Hóa điện tử* (baovanhoa.com.vn).

VĂN HÓA

TỔNG BÍ THƯ, CHỦ TỊCH NƯỚC TÔ LÂM:

Mục tiêu cuối cùng của giáo dục không phải là điểm số, bằng cấp

"Phải tạo một cuộc đổi mới thực chất từ bên trong ngành Giáo dục. Ngành Giáo dục phải đáp lại sự quan tâm của Đảng, Nhà nước bằng một cuộc tự đổi mới sâu sắc, từ quản trị nhà trường, đội ngũ nhà giáo đến nội dung, phương pháp dạy và học, thi, kiểm tra, đánh giá", Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm yêu cầu.

Sáng qua 25.8, tại trụ sở Trung ương Đảng, Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm chủ trì buổi làm việc với các cơ quan liên quan về đánh giá kết quả 1 năm triển khai thực hiện Nghị quyết 71-NQ/TW của Bộ Chính trị về đột phá phát triển giáo dục và đào tạo.

Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm phát biểu chỉ đạo tại buổi làm việc Ảnh: TTXVN

Ngày 5.9, cả nước bước vào năm học 2026-2027, năm học đầu tiên sau Đại hội XIV, Tổng Bí thư, Chủ tịch nước đề nghị ngành Giáo dục coi đây không đơn thuần là bắt đầu một năm học mới, mà là một dấu mốc chuyển trạng thái trong thực hiện Nghị quyết 71-NQ/TW: Từ tạo nền tảng cho đổi mới sang tạo ra đổi mới thực chất.

Trọng tâm từ nay phải chuyển sang thực thi

Sau khi nghe Báo cáo của Đảng ủy Bộ GD&ĐT và các ý kiến trao đổi, phát biểu kết luận buổi làm việc, Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm cơ bản thống nhất với những đánh giá về kết quả một năm thực hiện Nghị quyết 71-NQ/TW; ghi nhận những nỗ lực, cố gắng của Chính phủ, Bộ GD&ĐT, các Ban, Bộ, ngành, địa phương, các cơ sở giáo dục và đội ngũ các thầy giáo, cô giáo trên cả nước trong thực hiện Nghị quyết 71-NQ/TW trong 1 năm qua.

Thẳng thắn nhìn nhận đúng mức độ kết quả đạt được, Tổng Bí thư, Chủ tịch nước chỉ rõ, một năm qua chủ yếu mới tạo nền tảng, mở đường và tạo điều kiện cho đột phá; những chuyển biến về chất lượng giáo dục, về người thầy, người học và chất lượng nguồn nhân lực chưa thật sự rõ nét. Nhiều tồn tại, hạn chế chưa được khắc phục, trong đó có cả những vấn đề dư luận bức xúc trong nhiều năm. Tổng Bí thư, Chủ tịch nước nhấn mạnh, Nghị quyết 71-NQ/TW đặt ra yêu cầu không chỉ tiếp tục "đổi mới căn bản, toàn diện", mà phải tạo đột phá phát triển giáo dục và đào tạo; phải chuyển mạnh sang tổ chức thực hiện và tạo ra kết quả thực chất.

Về những nhiệm vụ trọng tâm cần tập trung thực hiện trong thời gian tới, Tổng Bí thư, Chủ tịch nước đề nghị, phải chuyển mạnh từ hoàn thiện thể chế, chính sách sang tổ chức thực hiện, đưa Nghị quyết vào cuộc sống và tạo ra kết quả cụ thể; cần rà soát lại toàn bộ Chương trình hành động thực hiện Nghị quyết 71-NQ/TW. Những nhiệm vụ còn thiếu phải tiếp tục bổ sung; những điểm nghẽn mới phát sinh phải kịp thời tháo gỡ, nhưng trọng tâm từ nay phải chuyển sang thực thi. Không nên tiếp tục sinh ra quá nhiều chương trình, đề án nếu không thật sự cần thiết; phải lựa chọn một số việc trọng tâm, trọng điểm có khả năng tạo chuyển biến lớn.

Tổng Bí thư, Chủ tịch nước lưu ý, tập trung bảo đảm các điều kiện thiết yếu cho giáo dục, trước hết phải thực hiện cho được mục tiêu "đủ trường, đủ lớp, đủ giáo viên". Chính phủ, Bộ GD&ĐT và các địa phương phải có lộ trình cụ thể, xác định rõ trách nhiệm và thời hạn để từng bước giải quyết căn bản những thiếu hụt về trường, lớp, giáo viên. Mục tiêu chung là không để một học sinh nào bị hạn chế cơ hội học tập vì thiếu trường, thiếu lớp, thiếu thầy cô; không để chất lượng giáo dục và tương lai của một đứa trẻ phụ thuộc quá nhiều vào nơi em được sinh ra và lớn lên. Bảo đảm công bằng trong tiếp cận giáo dục có chất lượng phải là một trong những thước đo quan trọng của việc thực hiện Nghị quyết 71-NQ/TW.

Tổng Bí thư, Chủ tịch nước yêu cầu, phải tạo một cuộc đổi mới thực chất từ bên trong ngành Giáo dục. Ngành Giáo dục phải đáp lại sự quan tâm của Đảng, Nhà nước bằng một cuộc tự đổi mới sâu sắc, từ quản trị nhà trường, đội ngũ nhà giáo đến nội dung, phương pháp dạy và học, thi, kiểm tra, đánh giá. Phải giảm truyền thụ một chiều, học thuộc, học đối phó, học chỉ để thi; tăng tự học, thực hành, trải nghiệm, tư duy độc lập, sáng tạo và năng lực giải quyết vấn đề; phải giảm hành chính hóa, hội họp, báo cáo và những công việc hình thức, để người thầy có nhiều thời gian hơn cho chuyên môn và học sinh.

Kiên quyết chấn chỉnh bệnh thành tích, gian lận trong học tập và thi cử

Mục tiêu cuối cùng của giáo dục không phải là điểm số, bằng cấp hay thứ hạng của nhà trường, mà là giáo dục được những con người như thế nào; phải thực hiện tốt hơn yêu cầu giáo dục toàn diện đức - trí - thể - mỹ; chú trọng đạo đức, nhân cách, sức khỏe thể chất và tinh thần, văn hóa, lịch sử, nghệ thuật; đồng thời phát triển năng lực số, ngoại ngữ, STEM, tư duy khoa học, năng lực sáng tạo và khả năng thích ứng; tiếp tục đánh giá thực chất việc thực hiện Chương trình giáo dục phổ thông 2018; kịp thời rà soát, điều chỉnh những nội dung bộc lộ bất cập. Chấn chỉnh các sai phạm, tiêu cực trong giáo dục; phải thực hiện thực chất phương châm "thầy ra thầy, trò ra trò"; kiên quyết chấn chỉnh bệnh thành tích, gian lận trong học tập và thi cử, dạy thêm, học thêm biến tướng,… Khi rà soát Chương trình hành động thực hiện Nghị quyết 71-NQ/TW, phải làm rõ hơn một nhiệm vụ trọng tâm về xây dựng văn hóa, đạo đức và kỷ cương giáo dục, có mục tiêu, giải pháp, trách nhiệm và thước đo cụ thể; không dừng ở vận động, khẩu hiệu.

Giáo dục phải đi trước một bước để chuẩn bị nguồn nhân lực và nhân tài cho tương lai đất nước. Nâng nhanh mặt bằng kỹ năng của lực lượng lao động khi tỷ lệ lao động có bằng cấp, chứng chỉ còn thấp; đào tạo được đội ngũ nhân lực tinh hoa, nhân lực công nghệ chiến lược cho những lĩnh vực quyết định sức cạnh tranh trong tương lai của đất nước; phải hình thành cho được chuỗi liên kết: dự báo nhu cầu nhân lực - tuyển sinh - đào tạo - nghiên cứu - doanh nghiệp - việc làm.

Tổng Bí thư, Chủ tịch nước đề nghị, thúc đẩy mạnh chuyển đổi số và trí tuệ nhân tạo, nhưng phải đặt công nghệ đúng vị trí: Công nghệ phục vụ giáo dục, không thay thế bản chất của giáo dục. Trong thời đại AI, vai trò của người thầy không giảm đi, mà phải chuyển từ người chủ yếu truyền đạt kiến thức trở thành người dẫn dắt tư duy, truyền cảm hứng, phát hiện năng lực, giáo dục nhân cách và hướng dẫn người học sử dụng tri thức một cách có trách nhiệm. Không để AI trở thành công cụ thay người học suy nghĩ; phải làm cho AI giúp người học sâu hơn, tư duy tốt hơn và sáng tạo nhiều hơn.

Phải coi dữ liệu giáo dục là hạ tầng chiến lược để đổi mới quản trị giáo dục và phát triển nguồn nhân lực quốc gia; khẩn trương xây dựng, hoàn thiện dữ liệu học sinh và cơ sở dữ liệu văn bằng quốc gia "đúng, đủ, sạch, sống, thống nhất, dùng chung"; tiến tới hình thành hồ sơ số học tập suốt đời của mỗi công dân; phải sớm số hóa đầy đủ văn bằng, chứng chỉ, kiên quyết chống bằng giả, chứng chỉ giả; dữ liệu đã có thì người dân không phải khai lại, giấy tờ đã được số hóa xác thực thì không yêu cầu công chứng, xác thực lại. Dữ liệu giáo dục phải giúp Nhà nước "bắt mạch" chất lượng giáo dục và nguồn nhân lực quốc gia, phục vụ phân luồng, hướng nghiệp, tuyển sinh, dự báo nhu cầu nhân lực và hoạch định chính sách trên cơ sở dữ liệu, thay vì chủ yếu dựa vào báo cáo.

Tổng Bí thư, Chủ tịch nước chỉ rõ, đổi mới mạnh phương thức lãnh đạo, quản lý và tổ chức thực hiện Nghị quyết 71-NQ/TW; xác định rõ trách nhiệm của người đứng đầu. Đảng ủy Bộ GD&ĐT phải thực sự phát huy vai trò hạt nhân chính trị lãnh đạo toàn ngành tổ chức thực hiện Nghị quyết 71 của Bộ Chính trị. Cán bộ quản lý giáo dục phải xuống cơ sở nhiều hơn, nghe giáo viên, học sinh, phụ huynh và doanh nghiệp nhiều hơn. Chính sách phải xuất phát từ thực tiễn, tháo gỡ vấn đề của thực tiễn và được kiểm nghiệm bằng kết quả thực tiễn. Chính phủ, các Ban, Bộ, ngành và địa phương cũng phải xác định rõ: Giáo dục không phải là việc riêng của Bộ GD&ĐT. Mỗi cơ quan, mỗi địa phương phải chịu trách nhiệm về phần việc của mình; không được khoán trắng cho ngành Giáo dục. ■

P.V (tổng hợp)

Xung quanh chủ trương di dời tượng đài "Quyết tử để Tổ quốc quyết sinh"

Bài, ảnh: HÀ AN

Sau hơn bốn thập kỷ hiện diện bên Hồ Gươm, tượng đài "Quyết tử để Tổ quốc quyết sinh" tại khuôn viên di tích quốc gia đền Bà Kiệu đang được nghiên cứu di chuyển trong bối cảnh Hà Nội tổ chức lại không gian cảnh quan khu vực nơi đây.

Việc điều chỉnh vị trí công trình nhằm tạo không gian thông thoáng, hài hòa hơn cho khu vực di tích, đồng thời là bước đi cần thiết để cân bằng giữa yêu cầu bảo tồn di sản, phát huy giá trị lịch sử với nhu cầu phát triển, chỉnh trang cảnh quan đô thị khu vực hồ Hoàn Kiếm. Tuy nhiên, trên dư luận xã hội vẫn còn những ý kiến khác nhau về chủ trương di dời tượng đài này.

Tượng đài "Quyết tử để Tổ quốc quyết sinh" ở khuôn viên đền Bà Kiệu

> *Câu chuyện di dời tượng đài này không phải mới được đặt ra trong những ngày gần đây, mà đã được bàn bạc và quyết định từ hơn 20 năm trước, nhằm khắc phục những hạn chế, nhược điểm của công trình trên nhiều phương diện.*
>
> **(Ông PHAN ĐĂNG LONG, nguyên Phó Trưởng ban Tuyên giáo Thành ủy Hà Nội)**

Chủ trương đã được đặt ra từ hơn 20 năm trước

Tượng đài "Quyết tử để Tổ quốc quyết sinh" tại khuôn viên di tích quốc gia đền Bà Kiệu được xây dựng năm 1984, nhân kỷ niệm 30 năm Ngày Giải phóng Thủ đô. Tên gọi công trình bắt nguồn từ câu nói trong thư Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi các chiến sĩ Trung đoàn Thủ đô, gắn với tinh thần chiến đấu kiên cường của quân và dân Hà Nội trong 60 ngày đêm mở đầu Toàn quốc kháng chiến mùa Đông năm 1946.

Từ khi xuất hiện, tượng đài đã trở thành một điểm nhấn trong không gian phía Đông hồ Hoàn Kiếm. Với người Hà Nội, đó là một phần ký ức đô thị; với du khách, công trình cũng là một điểm dừng chân, chụp ảnh khi tham quan khu vực Hồ Gươm. Tuy nhiên, theo ông Phan Đăng Long, nguyên Phó Trưởng ban Tuyên giáo Thành ủy Hà Nội, câu chuyện di dời tượng đài này không phải mới được đặt ra trong những ngày gần đây, mà đã được bàn bạc và quyết định từ hơn 20 năm trước, nhằm khắc phục những hạn chế, nhược điểm của công trình trên nhiều phương diện. Ông Phan Đăng Long cho biết, nhân dịp kỷ niệm 50 năm Ngày Giải phóng Thủ đô năm 2004, Hà Nội đã phát động cuộc thi thiết kế tượng đài mới. Cùng thời điểm, ba mẫu tượng đài được lựa chọn từ các cuộc thi đã lần lượt được dựng tại ba địa điểm khác nhau, gồm tượng đài Lý Thái Tổ, Thánh Gióng và "Quyết tử để Tổ quốc quyết sinh".

Đáng chú ý, tượng đài "Quyết tử để Tổ quốc quyết sinh" mới ban đầu được TP Hà Nội quyết định đặt tại Quảng trường Đông Kinh Nghĩa Thục, sau đó đã được cân nhắc và lựa chọn đặt tại vườn hoa Vạn Xuân (vườn hoa Hàng Đậu) như hiện nay. "Rất tiếc, do nhiều nguyên nhân khách quan, việc di dời tượng đài "Quyết tử để Tổ quốc quyết sinh" ra khỏi khu vực đền Bà Kiệu đã không được thực hiện ngay sau đó. Nay cùng với việc thực hiện sắp xếp lại quy hoạch khu vực hồ Hoàn Kiếm, vấn đề được bàn kết hợp thực hiện là phù hợp", ông Long nói. Từ góc nhìn này, việc di chuyển công trình hiện nay không phải là một quyết định đột ngột, càng không phải câu chuyện xóa bỏ một biểu tượng lịch sử, mà là tiếp tục thực hiện một chủ trương đã được đặt ra từ trước, trong điều kiện không gian đô thị Hồ Gươm đang được tổ chức, chỉnh trang lại.

Một trong những vấn đề ít được nhắc tới trong câu chuyện di chuyển tượng đài là những tranh luận kéo dài về ngôn ngữ tạo hình của công trình được dựng năm 1984. Tượng đài do cố nhà điêu khắc Kim Giao thiết kế, mang đậm ngôn ngữ nghệ thuật hiện thực xã hội chủ nghĩa của những năm 1980. Cụm tượng gồm ba nhân vật: Người Vệ quốc quân ở vị trí trung tâm, một nữ trí thức vung gươm bên trái và một công nhân tự vệ cầm súng bên phải. Công trình hướng tới việc khắc họa sự hiên ngang, bất khuất của quân và dân Thủ đô trong những ngày đầu Toàn quốc kháng chiến. Tuy nhiên, tư thế nhân vật trung tâm đã từng gây nhiều tranh luận trong giới chuyên môn về tính chân thực của hình tượng người chiến sĩ cảm tử. Theo những ý kiến được nêu trong các hội thảo chuyên ngành về điêu khắc ngoài trời, hình ảnh người chiến sĩ ôm quả bom ba càng trong tư thế đứng thẳng, dựng quả bom lên cao chưa phản ánh đúng tư thế chiến đấu thực tế của lực lượng cảm tử quân.

Từ góc độ tạo hình lịch sử và tính chính xác của động tác quân sự, đây được xem là một hạn chế đáng chú ý. Khi quả bom ba càng được sử dụng để đánh xe tăng địch, người chiến sĩ phải lao người về phía trước, đưa bom tiếp cận mục tiêu trong tư thế chiến đấu đầy căng thẳng và nguy hiểm. Việc tạo hình một tư thế tĩnh tại, thẳng đứng vì thế dễ làm giảm đi tính chân thực của khoảnh khắc "quyết tử". Chính những tranh luận đó đã góp phần dẫn tới việc Hà Nội tổ chức cuộc thi thiết kế tượng đài mới vào năm 2004.

Không tháo dỡ, tìm một không gian phù hợp hơn

Ở thời điểm hiện nay, vấn đề di chuyển tượng đài tiếp tục được đặt ra trong bối cảnh Hà Nội nghiên cứu, tổ chức lại không gian khu vực hồ Hoàn Kiếm. Theo Trưởng phòng Quản lý Di sản văn hóa (Sở VHTTDL Hà Nội) Phạm Thị Lan Anh, vị trí hiện nay của tượng đài nằm trong khuôn viên khu vực bảo vệ I của di tích quốc gia đền Bà Kiệu, đồng thời có mối quan hệ mật thiết với tổng thể không gian hồ Hoàn Kiếm, đền Ngọc Sơn và các công trình văn hóa xung quanh.

Trong quá trình nghiên cứu, nhiều phương án đã được đặt ra, trong đó có việc đưa tượng đài về Bảo tàng Hà Nội hoặc Bộ Tư lệnh Thủ đô. Phương án gắn công trình với lực lượng vũ trang Thủ đô nhận được sự đồng thuận của nhiều chuyên gia và cơ quan quản lý. Điều này xuất phát từ chính câu chuyện lịch sử mà tượng đài biểu đạt. "Quyết tử để Tổ quốc quyết sinh" là lời Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi các chiến sĩ Trung đoàn Thủ đô. Đưa công trình về một không gian gắn với lực lượng đang kế tục truyền thống của Trung đoàn Thủ đô sẽ tạo điều kiện để câu chuyện lịch sử phía sau tượng đài được giới thiệu, giáo dục thường xuyên và hệ thống hơn. Đây cũng là điểm cần được nhấn mạnh trong quá trình truyền thông về chủ trương di chuyển: Di chuyển không đồng nghĩa với xóa bỏ.

TS Nguyễn Viết Chức, nguyên Giám đốc Sở VHTT Hà Nội cho rằng, chủ trương di chuyển tượng đài này là hợp lý. Điều đáng ghi nhận, theo ông, là công trình không bị tháo dỡ mà được di chuyển đến một không gian mới phù hợp hơn. "Ở góc độ cảnh quan đô thị, việc di dời cũng góp phần trả lại không gian cổ kính, hài hòa hơn cho khu vực Hồ Gươm", TS Nguyễn Viết Chức nhận định. Tuy nhiên, ông cho rằng việc di chuyển cần được nhìn trong tổng thể hệ thống các công trình, địa điểm ghi dấu tinh thần "Quyết tử để Tổ quốc quyết sinh" tại khu vực trung tâm Hà Nội.

"Không gian quanh Hồ Gươm cần được tổ chức theo hướng thông thoáng, phát huy giá trị cảnh quan của di tích quốc gia đặc biệt. Các công trình tưởng niệm cần được bố trí ở những vị trí phù hợp để tiếp tục phát huy giá trị lịch sử, văn hóa và giáo dục. Đây cũng là cách nhìn cần thiết đối với một công trình tưởng niệm trong đô thị hiện đại. Giá trị của tượng đài không chỉ nằm ở bản thân khối vật chất hay tọa độ địa lý, mà quan trọng hơn là câu chuyện lịch sử mà nó kể, ký ức mà nó lưu giữ và khả năng truyền tải những giá trị ấy tới các thế hệ hôm nay và mai sau", TS Nguyễn Viết Chức nhận định. Với tượng đài "Quyết tử để Tổ quốc quyết sinh", việc lựa chọn không gian mới vì thế cần hướng tới hai mục tiêu song hành: Bảo tồn nguyên trạng một công trình đã trở thành ký ức của nhiều thế hệ, đồng thời tạo điều kiện để biểu tượng lịch sử ấy được đặt trong một không gian phù hợp hơn với cảnh quan đô thị và chức năng giáo dục truyền thống. ■

GÓP Ý DỰ THẢO LUẬT PHÁT TRIỂN CÔNG NGHIỆP VĂN HÓA:

Phải tạo ra một phương thức phát triển mới

● T.SÂM - X.TRƯỜNG

Góp ý dự thảo Luật Phát triển công nghiệp văn hóa, nhiều đại biểu Quốc hội kỳ vọng sẽ tạo bước chuyển quan trọng về tư duy và phương thức phát triển, đưa công nghiệp văn hóa trở thành một lĩnh vực kinh tế - xã hội có hệ sinh thái, chuỗi giá trị, doanh nghiệp, tài sản trí tuệ, thị trường và cơ chế chính sách riêng.

Quan trọng hơn, Luật cần tạo hành lang pháp lý đủ mạnh để biến tài nguyên văn hóa và sức sáng tạo của người Việt Nam thành nguồn lực phát triển, gia tăng sức mạnh mềm quốc gia.

Để di sản tiếp tục sống trong đời sống đương đại

Đại biểu Quốc hội Nguyễn Thị Sửu (TP Huế) đánh giá dự thảo Luật Phát triển công nghiệp văn hóa là một bước tiến có ý nghĩa chiến lược, bởi lần đầu tiên công nghiệp văn hóa được tiếp cận như một lĩnh vực phát triển kinh tế - xã hội có hệ sinh thái, chuỗi giá trị, doanh nghiệp, tài sản trí tuệ, thị trường và cơ chế chính sách riêng.

Theo đại biểu Sửu, dự thảo đã đặt công nghiệp văn hóa trong mối quan hệ hữu cơ giữa văn hóa, kinh tế, khoa học công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số; đồng thời xác định mục tiêu không chỉ tạo ra giá trị kinh tế mà còn bảo tồn, phát huy bản sắc và gia tăng sức mạnh mềm quốc gia. "Tôi đặc biệt đánh giá cao quan điểm phát triển được dự thảo xác lập: Kết hợp hài hòa giữa giá trị kinh tế và giá trị văn hóa - xã hội, lấy con người, chủ thể sáng tạo, doanh nghiệp và tài sản trí tuệ làm trung tâm, đồng thời tôn trọng các nguyên tắc bảo vệ và phát huy di sản văn hóa", đại biểu Nguyễn Thị Sửu cho biết.

Từ thực tiễn một địa phương sở hữu nguồn tài nguyên văn hóa, di sản phong phú, đại biểu Sửu cho rằng, vấn đề đặt ra không chỉ là bảo tồn những giá trị đang có, mà cần hình thành khuôn khổ pháp lý đủ mạnh để chuyển hóa tài nguyên văn hóa thành sản phẩm, thương hiệu, việc làm và nguồn lực phát triển mà không làm suy giảm giá trị vốn có của di sản. Luật sau khi được Quốc hội thông qua, theo đại biểu này, cần tạo chuyển biến quan trọng về tư duy: Không chỉ "bảo tồn di sản" mà phải hướng tới "bảo tồn để phát triển, phát triển để di sản tiếp tục sống trong đời sống đương đại". Từ câu chuyện của Huế với định hướng phát triển công nghiệp văn hóa gắn với Festival, Kinh đô Ẩm thực, Kinh đô Áo dài và các nghề truyền thống, đại biểu Sửu kỳ vọng Luật sẽ mở ra không gian pháp lý đủ rộng để thử nghiệm những mô hình mới, thúc đẩy quá trình chuyển từ tổ chức sự kiện sang xây dựng công nghiệp sự kiện, phát triển tài sản trí tuệ và trao giá trị kinh tế thực sự cho tài sản trí tuệ. Đồng thời, chính sách phát triển công nghiệp văn hóa cần đến được với những người sáng tạo ở quy mô nhỏ chứ không chỉ doanh nghiệp lớn.

Một vấn đề khác cũng được đại biểu này quan tâm là đào tạo nguồn nhân lực. Dự thảo đã định hướng đào tạo liên ngành, gắn nhà trường với doanh nghiệp, studio, nhà hát, bảo tàng, nền tảng số và đào tạo lại nguồn nhân lực ngay tại địa phương. Theo đại biểu Sửu, thành công lớn nhất của Luật không phải là tạo thêm một ngành quản lý mới, mà phải tạo ra một phương thức phát triển mới, trong đó di sản không đứng ngoài nền kinh tế, người sáng tạo không đứng ngoài thị trường, doanh nghiệp không đứng ngoài văn hóa và công nghệ không đứng ngoài bảo tồn.

Luật thực sự mang tinh thần kiến tạo

Trao đổi với *Văn Hóa* về dự thảo Luật Phát triển công nghiệp văn hóa, đại biểu Quốc hội Bùi Văn Dũng (Thanh Hóa) cho rằng, Luật phải thực sự mang tinh thần kiến tạo: Tháo gỡ điểm nghẽn về thể chế, khơi thông nguồn lực, hình thành thị trường và đưa sản phẩm văn hóa Việt Nam tham gia sâu hơn vào chuỗi giá trị toàn cầu.

Đại biểu Dũng dẫn lại yêu cầu được Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm nhấn mạnh khi làm việc với Bộ VHTTDL ngày 19.8 vừa qua: Cạnh tranh công nghiệp văn hóa không chỉ là cạnh tranh kinh tế mà còn là "cạnh tranh về sức mạnh mềm". Vì vậy, Việt Nam cần có chính sách hỗ trợ, ưu đãi đặc thù, vượt trội để có khả năng cạnh tranh với các quốc gia khác. Để hiện thực hóa yêu cầu đó, theo đại biểu Bùi, Luật cần tạo đột phá ở bốn điểm. Trước hết là biến tài sản trí tuệ thành tài sản kinh tế thực sự. Trong công nghiệp văn hóa, tài sản lớn nhất nhiều khi không phải nhà xưởng hay đất đai mà là bản quyền, kịch bản, nhân vật, thương hiệu, thiết kế, phần mềm. Luật cần mở đường cho việc định danh, định giá, giao dịch, góp vốn và sử dụng tài sản trí tuệ làm tài sản bảo đảm để tiếp cận tín dụng. Dự thảo đã đi theo hướng này, kể cả cơ chế quản lý và chia sẻ rủi ro tín dụng, nhưng cần tiếp tục hoàn thiện để bảo đảm tính khả thi.

Thứ hai là chuyển từ "cấp tiền" sang "kiến tạo và dẫn dắt nguồn lực". Ngân sách nhà nước cần tập trung vào những việc thị trường khó tự làm như dữ liệu văn hóa, số hóa di sản, hạ tầng sáng tạo dùng chung, đào tạo nhân lực và một số sản phẩm trọng điểm; đồng thời sử dụng nguồn lực nhà nước như "vốn mồi" để thu hút đầu tư xã hội thông qua hợp tác công tư, bảo lãnh tín dụng, đồng đầu tư và các quỹ phù hợp. Dự thảo đã đề xuất cơ chế đồng đầu tư và chia sẻ rủi ro với khu vực tư nhân. Đây là hướng rất đáng nghiên cứu. Thứ ba, cần coi dữ liệu văn hóa và hạ tầng văn hóa số là hạ tầng phát triển mới. Dữ liệu lịch sử, văn hóa, di sản cần trở thành bộ phận cốt lõi của hạ tầng văn hóa quốc gia, hướng tới xây dựng Kho dữ liệu văn hóa số quốc gia thống nhất, liên thông. Dữ liệu không thể chỉ được số hóa để "cất giữ". Trên cơ sở bảo đảm bản quyền, an ninh và lợi ích quốc gia, dữ liệu phải trở thành "nguyên liệu cho sáng tạo mới" trong điện ảnh, game, thiết kế, giáo dục, du lịch, AI và các sản phẩm số. Cuối cùng, chính sách phải có trọng tâm, trọng điểm và lộ trình thực hiện, tránh dàn đều. Việt Nam cần lựa chọn một số lĩnh vực có lợi thế, có thị trường và khả năng vươn ra quốc tế để tập trung nguồn lực, qua đó hình thành sản phẩm chủ lực, tài sản trí tuệ Việt Nam, doanh nghiệp dẫn dắt và thương hiệu văn hóa quốc gia.

Đại biểu Bùi Văn Dũng cô đọng tinh thần của đạo luật trong một công thức: "Nhà nước kiến tạo - doanh nghiệp tổ chức thị trường - người dân, nghệ sĩ là chủ thể sáng tạo - công nghệ tạo sức bật - bản sắc Việt Nam tạo lợi thế cạnh tranh". Theo đại biểu, nếu Luật giải quyết được những mắt xích "thể chế - tài sản trí tuệ – vốn - công nghệ - thị trường", Việt Nam sẽ có cơ sở đưa công nghiệp văn hóa từ một lĩnh vực giàu tiềm năng trở thành một động lực phát triển thực sự. Đích đến không chỉ nằm ở câu hỏi công nghiệp văn hóa đóng góp bao nhiêu phần trăm GDP, mà cao hơn là "biến sức sáng tạo của người Việt Nam thành tài sản, biến tài nguyên văn hóa thành nguồn lực phát triển và biến bản sắc Việt Nam thành lợi thế cạnh tranh, thành sức mạnh mềm của quốc gia trong kỷ nguyên mới".

Đại biểu Bùi Văn Dũng cũng chỉ ra một nghịch lý: Việt Nam rất giàu tài nguyên văn hóa nhưng giá trị kinh tế tạo ra từ nguồn tài nguyên ấy vẫn chưa tương xứng. Chúng ta có lịch sử hàng nghìn năm, hệ thống di sản phong phú, nghệ thuật, ẩm thực, làng nghề, cảnh quan và sức sáng tạo lớn của con người Việt Nam, nhưng để nối được chuỗi "tài nguyên văn hóa - sáng tạo - tài sản trí tuệ - sản phẩm - thị trường - thương hiệu" vẫn còn không ít điểm nghẽn. Bởi vậy, Luật Phát triển công nghiệp văn hóa được kỳ vọng thực sự trở thành một "luật kiến tạo", không làm tăng thêm rào cản hành chính mà mở không gian sáng tạo, hình thành thị trường và khơi thông nguồn lực.

Nếu trước đây chúng ta thường nói "đầu tư cho văn hóa" thì trong giai đoạn phát triển mới phải đồng thời đặt vấn đề "đầu tư vào văn hóa để tạo ra phát triển". Khi tài nguyên văn hóa được kết nối với sức sáng tạo, tài sản trí tuệ, công nghệ, vốn và thị trường, công nghiệp văn hóa mới có thể trở thành động lực phát triển, đồng thời góp phần đưa bản sắc và sức mạnh mềm Việt Nam vươn xa. ■

Việt Nam có nhiều danh lam thắng cảnh để phát triển công nghiệp văn hóa Ảnh: X.TRƯỜNG

TRUNG QUỐC:

Thị trường lớn, dư địa rộng

● TRUNG SƠN

Việc Việt Nam được lựa chọn là "Quốc gia quảng bá trọng điểm" tại Triển lãm Du lịch Trung Quốc - ASEAN lần thứ 23 năm 2026 có ý nghĩa quan trọng khi đặt trong mối quan hệ ngày càng mật thiết giữa hai thị trường du lịch. Hoạt động quảng bá tại Quế Lâm sẽ là dịp để Việt Nam kể một câu chuyện rộng hơn, sâu sắc hơn về điểm đến. Đó là một Việt Nam có di sản văn hóa phong phú, cảnh quan đa dạng, ẩm thực đặc sắc, hệ thống sản phẩm ngày càng phong phú và khả năng đáp ứng nhiều nhu cầu khác nhau của du khách.

Hợp tác thực chất

Trung Quốc hiện là thị trường gửi khách quốc tế lớn nhất của Việt Nam. Năm 2025, Việt Nam đón 5,3 triệu lượt khách Trung Quốc, chiếm khoảng 1/4 tổng lượng khách quốc tế và đưa Việt Nam trở thành điểm đến đứng đầu Đông Nam Á về thu hút khách Trung Quốc. Trong 4 tháng đầu năm 2026, hơn 1,8 triệu lượt khách Trung Quốc đã đến Việt Nam, chiếm khoảng 21% tổng lượng khách quốc tế.

Những con số này cho thấy Trung Quốc là một thị trường lớn về quy mô và cũng là thị trường có khả năng tạo ảnh hưởng rõ nét đến tốc độ tăng trưởng khách quốc tế của Việt Nam. Khi lượng khách từ một thị trường chiếm khoảng một phần tư tổng khách quốc tế, mỗi thay đổi về nhu cầu, xu hướng đi lại hay khả năng kết nối đều có thể tác động đáng kể đến hoạt động của nhiều điểm đến, doanh nghiệp lữ hành, cơ sở lưu trú và dịch vụ du lịch.

Sức hấp dẫn của thị trường Trung Quốc còn nằm ở những lợi thế về khoảng cách địa lý và khả năng kết nối. Du khách Trung Quốc có thể đến Việt Nam bằng đường hàng không, đường bộ qua các cửa khẩu hoặc đường biển. Đây là nền tảng thuận lợi để phát triển nhiều dòng sản phẩm, phù hợp với cả những chuyến đi ngắn ngày lẫn các chương trình trải nghiệm dài hơn.

Bên cạnh đó, nhu cầu của thị trường này đang ngày càng đa dạng. Cùng với các sản phẩm nghỉ dưỡng, tham quan, mua sắm vốn quen thuộc, du lịch văn hóa, trải nghiệm ẩm thực, du lịch thiên nhiên, MICE và những sản phẩm gắn với đời sống bản địa mở ra thêm nhiều hướng tiếp cận. Vì vậy, câu chuyện thu hút khách Trung Quốc hiện nay cần được nhìn ở chiều sâu là làm thế nào để Việt Nam có thêm những sản phẩm đủ sức khiến du khách muốn khám phá, quay trở lại và dành nhiều thời gian hơn cho điểm đến.

Việc tổ chức "Năm Hợp tác du lịch Việt Nam - Trung Quốc 2026 - 2027" đã tạo thêm một khuôn khổ quan trọng để hai bên đưa quan hệ du lịch đi vào chiều sâu. Hai nước đã chính thức khởi động chương trình này vào tháng 4.2026. Đồng thời thống nhất đẩy mạnh quảng bá, xúc tiến du lịch, hợp tác nâng cấp hạ tầng và dịch vụ, củng cố vị thế là thị trường khách lớn của nhau.

Hình ảnh Việt Nam sẽ được giới thiệu tại Triển lãm Du lịch Trung Quốc - ASEAN lần thứ 23
Ảnh: THANH TÙNG

Điểm nổi bật là hợp tác du lịch được đặt trong phạm vi rộng hơn hoạt động quảng bá điểm đến. Khi hai bên cùng hướng tới việc nâng cấp hạ tầng, dịch vụ và tăng cường kết nối, du lịch trở thành một lĩnh vực liên kết giữa giao thông, thương mại, văn hóa và giao lưu nhân dân. Tuyên bố chung Việt Nam - Trung Quốc tháng 4.2026 cũng nhấn mạnh việc tăng cường hợp tác du lịch như một cầu nối quan trọng trong giao lưu nhân dân, góp phần phát triển kinh tế - xã hội của hai nước.

Vì vậy, "Năm Hợp tác du lịch Việt Nam - Trung Quốc 2026 - 2027" có thể được nhìn như một cơ hội để thay đổi cách tiếp cận thị trường. Nếu xúc tiến truyền thống tập trung vào việc giới thiệu điểm đến, thì giai đoạn hợp tác mới đòi hỏi nhiều hơn ở khả năng kết nối doanh nghiệp, xây dựng sản phẩm chung, mở rộng đường bay và tuyến du lịch, nâng cao chất lượng dịch vụ, đồng thời tạo thuận lợi hơn cho việc đi lại của du khách.

Đây cũng là lý do sự hiện diện của Việt Nam tại Triển lãm Du lịch Trung Quốc - ASEAN lần thứ 23 có giá trị vượt ra ngoài một hoạt động trưng bày. Với gian hàng 90m² và vị thế "Quốc gia quảng bá trọng điểm", Việt Nam có điều kiện tập hợp hình ảnh điểm đến, sản phẩm và dịch vụ của các địa phương, doanh nghiệp trong một không gian chung, tạo khả năng nhận diện thống nhất hơn tại thị trường Trung Quốc.

Tạo một hình ảnh Việt Nam hấp dẫn

Thị trường Trung Quốc đang phục hồi mạnh và Việt Nam có lợi thế rõ rệt về khoảng cách, kết nối cũng như sự tương đồng về văn hóa. Nhưng lợi thế thị trường không đồng nghĩa với việc khách sẽ tự động lựa chọn một điểm đến. Cạnh tranh để thu hút khách Trung Quốc tại châu Á ngày càng đòi hỏi các điểm đến phải hiểu sâu hơn về nhu cầu của từng nhóm khách, đổi mới sản phẩm và nâng chất lượng trải nghiệm. Với Việt Nam, bài toán đặt ra là chuyển lợi thế về lượng khách thành giá trị lớn hơn cho điểm đến để khách ở lâu hơn, chi tiêu nhiều hơn, trải nghiệm nhiều sản phẩm hơn và quay trở lại thường xuyên hơn.

> *Triển lãm Du lịch Trung Quốc - ASEAN lần thứ 23 dự kiến diễn ra từ ngày 19 - 21.9 tại Trung tâm Hội nghị và Triển lãm quốc tế Quế Lâm, Quảng Tây, Trung Quốc. Đây là hoạt động chuyên đề quan trọng trong khuôn khổ Hội chợ Du lịch Trung Quốc - ASEAN, quy tụ các cơ quan quản lý, tổ chức và doanh nghiệp du lịch Trung Quốc, ASEAN cùng nhiều đối tác quốc tế.*

Theo hướng đó, hoạt động quảng bá tại Quế Lâm có thể trở thành dịp để Việt Nam kể một câu chuyện rộng hơn, sâu sắc hơn về điểm đến. Đó là một Việt Nam có di sản văn hóa phong phú, cảnh quan đa dạng, ẩm thực đặc sắc, hệ thống sản phẩm ngày càng phong phú và khả năng đáp ứng nhiều nhu cầu khác nhau của du khách. Cục Du lịch Quốc gia Việt Nam cũng đang dành sự quan tâm đáng kể cho thị trường Trung Quốc trong chương trình xúc tiến du lịch năm 2026, với 13 sự kiện chính được tổ chức hoặc tham gia tại Trung Quốc, trong đó có các hội chợ lớn như: ITB China, GITF, China International Tourism Industry Expo, CITM và COTTM.

Chuỗi hoạt động này cho thấy xúc tiến thị trường Trung Quốc đang được triển khai theo hướng liên tục và đa điểm, chứ không phụ thuộc vào một sự kiện riêng. Trong tổng thể ấy, Triển lãm Du lịch Trung Quốc - ASEAN lần thứ 23 là một điểm nhấn quan trọng, đặc biệt khi Việt Nam được trao vị trí "Quốc gia quảng bá trọng điểm". Nếu tận dụng tốt cơ hội này, "Năm Hợp tác du lịch Việt Nam - Trung Quốc 2026 - 2027" sẽ tạo ra giá trị lớn hơn một chương trình quảng bá trong một năm. Điều quan trọng nhất là hình thành được những kết nối lâu dài giữa điểm đến, doanh nghiệp và thị trường; biến sự quan tâm của du khách thành những chuyến đi thực tế và biến những chuyến đi ấy thành quan hệ hợp tác bền vững giữa ngành Du lịch hai nước. ■

Cuộc thi thiết kế quà tặng lưu niệm - du lịch TP.HCM

Sở Du lịch TP.HCM vừa phát động Cuộc thi "Thiết kế quà tặng lưu niệm - du lịch Thành phố Hồ Chí Minh 2026" với thông điệp "Thăng hoa sáng tạo - Lan tỏa bản sắc". Cuộc thi hướng đến tìm kiếm những ý tưởng, thiết kế và sản phẩm quà tặng mang dấu ấn riêng của Thành phố, có tính sáng tạo, thẩm mỹ, khả năng ứng dụng và thương mại hóa.

Việc tổ chức Cuộc thi nhằm góp phần đa dạng hóa sản phẩm du lịch, nâng cao trải nghiệm và gia tăng giá trị chi tiêu của du khách. Theo Ban Tổ chức, quà tặng lưu niệm không chỉ đáp ứng nhu cầu mua sắm mà còn là sản phẩm góp phần kể câu chuyện về điểm đến, quảng bá hình ảnh và lan tỏa bản sắc văn hóa của TP.HCM.

Cuộc thi dành cho các tổ chức, cá nhân trong nước và nước ngoài đang sinh sống, học tập, làm việc hợp pháp tại Việt Nam. Ban Tổ chức đặc biệt khuyến khích sự tham gia của các nhà thiết kế, nghệ nhân, nghệ sĩ, kiến trúc sư, giảng viên, sinh viên, doanh nghiệp và cộng đồng sáng tạo, qua đó tạo thêm không gian kết nối giữa hoạt động thiết kế với sản xuất và nhu cầu thực tế của thị trường.

Các bài dự thi được tổ chức theo 3 bảng. Bảng A dành cho nhóm quà tặng phục vụ hội nghị, hội thảo, lễ hội và các sự kiện văn hóa - du lịch của Thành phố. Bảng B hướng đến quà tặng lưu niệm dành cho khách tham quan, khách du lịch trong nước và quốc tế. Bảng C dành cho quà tặng phục vụ các chương trình quảng bá thương hiệu và doanh nghiệp đồng hành.

Cuộc thi được triển khai từ nay đến cuối năm 2026, với các hoạt động tiếp nhận bài dự thi, giao lưu và truyền cảm hứng tại các cơ sở đào tạo, kết nối cộng đồng sáng tạo với doanh nghiệp, tổ chức các vòng thi và lựa chọn những tác phẩm tiêu biểu. Lễ công bố, trao giải và trưng bày các tác phẩm được lựa chọn dự kiến tổ chức vào tháng 12.2026.

MINH LÝ

Giữ hồn văn hóa bản địa để trở thành "Làng du lịch tốt nhất thế giới"

● MAI TUYẾT

Giữa miền núi đá vôi Đông Bắc, Hữu Liên (Lạng Sơn) đang nổi lên như một điểm sáng của du lịch cộng đồng khi lựa chọn bảo tồn văn hóa truyền thống làm nền tảng cho phát triển. Năm 2026, Làng du lịch cộng đồng Hữu Liên được lựa chọn là một trong 5 đại diện của Việt Nam tham gia Giải thưởng "Làng du lịch tốt nhất thế giới" (Best Tourism Villages) của Tổ chức Du lịch Liên Hợp Quốc (UN Tourism).

Lấy văn hóa làm "gốc" để phát triển du lịch

Hữu Liên nằm trong Khu dự trữ thiên nhiên Hữu Liên, sở hữu hệ sinh thái phong phú với rừng đặc dụng, núi đá vôi, hang động, thác nước và những thung lũng ngập nước theo mùa. Nổi bật trong bức tranh ấy là thảo nguyên Đồng Lâm - nơi vào mùa khô mở ra không gian xanh rộng lớn, còn mùa mưa lại biến thành một vùng hồ nước mênh mang.

Tuy nhiên, điều khiến Hữu Liên có sức hút không chỉ nằm ở cảnh quan. Đằng sau những dãy núi, cánh đồng và nếp nhà sàn là đời sống văn hóa của cộng đồng cư dân địa phương, trong đó văn hóa Tày giữ vai trò quan trọng. Chính vì vậy, định hướng phát triển du lịch của Hữu Liên không đơn thuần là đưa khách đến ngắm cảnh mà hướng tới việc để du khách sống cùng không gian văn hóa, tìm hiểu phong tục, thưởng thức ẩm thực và trải nghiệm sinh hoạt của người dân.

Đây cũng là tinh thần xuyên suốt trong Đề án phát triển Làng du lịch cộng đồng Quỳnh Sơn và Hữu Liên giai đoạn 2026 - 2027 của tỉnh Lạng Sơn đó là khai thác hợp lý tài nguyên thiên nhiên, phát huy giá trị văn hóa bản địa, đề cao vai trò chủ thể của cộng đồng và bảo đảm sự hài hòa giữa phát triển kinh tế, bảo tồn văn hóa và bảo vệ môi trường.

Một trong những cách Hữu Liên bảo tồn văn hóa truyền thống là giữ lại không gian kiến trúc và sinh hoạt của làng quê miền núi. Hiện địa phương có hàng chục homestay và cơ sở lưu trú; nhiều homestay được phát triển trên nền kiến trúc nhà sàn truyền thống, đồng thời bổ sung tiện nghi cần thiết để đáp ứng nhu cầu của du khách hiện đại.

Tại Hữu Liên, những giá trị tưởng như bình dị của đời sống thường nhật trở thành một phần của sản phẩm du lịch. Bữa cơm gia đình, nếp nhà, không gian sinh hoạt chung, câu chuyện về vùng đất hay những hoạt động văn nghệ truyền thống đều có thể trở thành "cánh cửa" giúp du khách tiếp cận văn hóa bản địa theo cách tự nhiên nhất.

Quan trọng hơn, khi văn hóa trở thành một phần của sinh kế, người dân có thêm động lực để gìn giữ những giá trị vốn có. Thay vì biến bản sắc thành vật trưng bày, cộng đồng được khuyến khích trở thành chủ thể sáng tạo và truyền tải văn hóa.

Hữu Liên cũng đang cho thấy khả năng kết hợp giữa bảo tồn thiên nhiên và phát triển sản phẩm du lịch. Du khách có thể khám phá thảo nguyên Đồng Lâm, chèo kayak trên hồ Nong Dùng, trekking, cắm trại hoặc tìm hiểu hệ sinh thái của khu vực. Sự đa dạng ấy tạo điều kiện để Hữu Liên xây dựng những sản phẩm du lịch không chỉ dựa vào tham quan mà còn hướng tới trải nghiệm và giáo dục về thiên nhiên.

Song càng phát triển, bài toán bảo vệ tài nguyên càng trở nên quan trọng. Khu vực Hữu Liên có hệ sinh thái nhạy cảm, vì vậy việc mở rộng du lịch cần đi cùng kiểm soát sức chứa, quản lý rác thải, bảo vệ nguồn nước, hạn chế tác động đến cảnh quan và nâng cao ý thức của cả người dân lẫn du khách.

Định hướng phát triển của tỉnh Lạng Sơn cũng đặt yêu cầu đầu tư hạ tầng tại Hữu Liên phải phù hợp với điều kiện tự nhiên và khu bảo tồn, đồng thời ưu tiên những công trình thiết yếu, kiểm soát tác động đến môi trường. Đây là điều kiện quan trọng để Hữu Liên không đánh đổi tài nguyên lấy tăng trưởng du lịch ngắn hạn.

Cơ hội và trách nhiệm

Việc Hữu Liên được lựa chọn tham gia Giải thưởng "Làng du lịch tốt nhất" năm 2026 của UN Tourism, là sự ghi nhận đáng chú ý đối với một điểm đến đang trên hành trình khẳng định thương hiệu. Theo Cục Du lịch Quốc gia Việt Nam, chương trình Best Tourism Villages hướng tới nâng cao vai trò của du lịch trong bảo vệ các làng quê nông thôn, cảnh quan, hệ thống tri thức, đa dạng sinh học, văn hóa và các hoạt động kinh tế địa phương.

Hữu Liên là một trong năm đại diện của Việt Nam được đề cử "Làng du lịch tốt nhất thế giới" năm 2026

Hữu Liên là một trong 5 đại diện của Việt Nam được đề cử năm nay, bên cạnh làng Lò (Đắk Lắk), làng du lịch cộng đồng Cát Cát (Lào Cai), rừng dừa Bảy Mẫu Cẩm Thanh (Đà Nẵng) và Măng Đen Treehouse Village (Quảng Ngãi). Việc được lựa chọn không đồng nghĩa Hữu Liên sẽ giành danh hiệu "Làng du lịch tốt nhất thế giới" năm 2026, đây là danh sách đại diện được Việt Nam đề cử tham gia vòng xét chọn của UN Tourism.

Dẫu vậy, giá trị lớn nhất của sự kiện có lẽ không chỉ nằm ở một danh hiệu. Đây là cơ hội để Hữu Liên nhìn lại con đường phát triển của mình đó là làm thế nào để mỗi homestay vẫn giữ được kiến trúc truyền thống; mỗi món ăn vẫn mang câu chuyện của địa phương; các hoạt động văn nghệ không bị sân khấu hóa quá mức; cảnh quan tự nhiên không bị tổn thương bởi lượng khách ngày càng tăng và người dân thực sự được hưởng lợi từ du lịch.

Lạng Sơn đặt mục tiêu đến năm 2027 cơ bản bảo tồn và phát huy các giá trị, bản sắc văn hóa truyền thống tại các điểm du lịch cộng đồng; chú trọng xây dựng các đội văn nghệ truyền thống, đào tạo nguồn nhân lực và phát triển sản phẩm gắn với làng nghề, ẩm thực và đời sống địa phương. Với Hữu Liên, định hướng ấy càng có ý nghĩa bởi sức hấp dẫn của điểm đến chính là sự nguyên bản. Du khách tìm đến vùng đất này không chỉ để chụp một bức ảnh ở Đồng Lâm hay nghỉ trong một căn homestay, mà còn để tìm kiếm cảm giác được bước vào một không gian sống khác: Chậm hơn, gần thiên nhiên hơn và giàu bản sắc hơn.

Hữu Liên vì thế đang đứng trước một cơ hội lớn. Nếu biết cân bằng giữa bảo tồn và khai thác, giữa truyền thống và tiện nghi, giữa lợi ích kinh tế và trách nhiệm môi trường, nơi đây có thể trở thành mô hình tiêu biểu cho cách một cộng đồng miền núi làm du lịch mà không đánh mất bản sắc của mình. ■

Cà Mau chuẩn bị đón khách dịp Quốc khánh

Đón đầu xu hướng du lịch dịp Quốc khánh 2.9, tỉnh Cà Mau đang chuẩn bị tổ chức nhiều hoạt động văn hóa và du lịch phục vụ du khách được dự báo sẽ tăng cao.

Điển hình là sự kiện Ngày hội Văn hóa di sản và Lễ hội khinh khí cầu tỉnh Cà Mau lần thứ I năm 2026 dự kiến diễn ra từ ngày 27.8 đến 2.9 với điểm nhấn là giới thiệu tinh hoa di sản văn hóa các vùng, miền. Sở VHTTDL tỉnh Cà Mau cho biết, trong khuôn khổ của sự kiện sẽ diễn ra Hội chợ thương mại, ẩm thực và OCOP; Triển lãm mỹ thuật khu vực Đồng bằng sông Cửu Long lần thứ 30; hội nghị tổng kết chương trình hợp tác phát triển du lịch giữa TP.HCM và ĐBSCL giai đoạn 2020-2025 và ký kết thỏa thuận hợp tác giai đoạn 2026-2030; đặc biệt là hội nghị xúc tiến đầu tư tỉnh Cà Mau 2026 với chủ đề "Cà Mau - Cực tăng trưởng mới".

Theo ông Lý Vỹ Triều Dương, Phó Giám đốc Sở VHTTDL tỉnh Cà Mau, điểm nhấn của ngày hội là không gian văn hóa di sản, giới thiệu tinh hoa di sản văn hóa các vùng, miền. Trong đó, có các di sản văn hóa phi vật thể được vinh danh như nghệ thuật đờn ca tài tử Nam Bộ, nghệ thuật Múa rối nước, Ca trù, Hát Then, Dân ca Quan họ, Hát Chèo, Bài Chòi, Dân ca Ví Dặm… Đến với không gian văn hóa di sản, du khách sẽ được tham quan, thưởng thức các chương trình biểu diễn nghệ thuật kết hợp giao lưu với nghệ nhân. Đồng thời, trực tiếp trải nghiệm thực hành học hát, thử nhạc cụ, tương tác trực tiếp…

Theo kế hoạch, chương trình khai mạc Ngày hội sẽ diễn ra ngày 28.8 có chủ đề "Hội tụ bản sắc văn hóa nơi địa đầu cực Nam Tổ quốc" với nhiều hoạt động nổi bật như trình diễn không gian hội tụ tinh hoa di sản văn hóa phi vật thể đại diện các vùng, miền Việt Nam; trình diễn khinh khí cầu và đêm hoa đăng khinh khí cầu.

Dịp này, Cà Mau cũng tổ chức các đoàn khảo sát thực tế trải nghiệm sinh kế cộng đồng ở Đất Mũi như tham gia dỡ lợp cua, soi ba khía, xổ vuông tôm; trải nghiệm tour xuyên rừng Vườn quốc gia Mũi Cà Mau; tìm hiểu hệ sinh thái rừng ngập mặn, khu dự trữ sinh quyển thế giới và vùng Ramsar Mũi Cà Mau và hệ sinh thái rừng tràm U Minh Hạ…

Phó Chủ tịch Thường trực UBND tỉnh Cà Mau Lâm Văn Bi nhấn mạnh, đây là cơ hội để tăng cường quảng bá tiềm năng, lợi thế, bản sắc văn hóa đặc trưng và hình ảnh của vùng đất địa đầu cực Nam Tổ quốc đến du khách thập phương, góp phần thúc đẩy phát triển du lịch thành ngành kinh tế quan trọng của địa phương trong giai đoạn mới. **H.TRỌNG - H.HẢI**

BẢO TỒN THÁP CHĂM HƠN 1.200 NĂM TUỔI Ở TP HUẾ:

Sớm đưa ra quyết định trước khi quá muộn

SƠN THÙY; ảnh:N.MINH

Sau khi phát hiện và bảo tồn hơn 25 năm qua, di tích tháp Chăm Phú Diên (xã Phú Vinh, Huế) đang đối diện với nhiều nguy cơ như rêu mốc, mối hóa, mủn gạch, đặc biệt những năm gần đây còn bị ngập úng nặng sau mưa bão lớn.

Đợt thiên tai năm 2025 đã khiến cho khu vực di tích tháp Phú Diên bị ngập nước kéo dài cả tuần, phải mất hơn hai ngày đêm liên tục bơm nước, tình trạng mới được giải quyết. Trước tình hình diễn biến phức tạp của thiên tai, nguy cơ ngập lụt còn tái diễn và đe dọa đến toàn bộ công trình di tích Chăm hơn 1.200 tuổi này.

Di tích tháp Phú Diên bị ngập úng trong đợt mưa lũ năm 2025

Có nên chống ngập bằng kích nâng?

Một số ý kiến cho rằng có thể cân nhắc việc kích nâng di tích tháp Phú Diên lên cao hơn từ 0,8 đến 1m để tránh ngập. Đây không phải là lần đầu tiên việc kích nâng được đề xuất với di tích này. Trước đó hai thập kỷ, công trình đã được kích nâng khoảng 0,7m.

Theo ông Nguyễn Xuân Hoa, nguyên Giám đốc Sở VHTT tỉnh Thừa Thiên Huế (nay là TP Huế), vào thời điểm năm 2001 khi phát hiện tháp Chăm, phần tháp đã có nguy cơ rệu rã dưới lòng hố cát khai thác titan, tháp nghiêng lún, các mặt tường bị vỡ mặt. Nhiều giải pháp được đưa ra để bảo tồn di tích, tập trung nhất vào 2005 và các dự án tiếp theo sau đó. Các chuyên gia đã tu bổ, bảo tồn, phục hồi được phần vỡ mặt tường; xử lý phần đế và kích nâng, gia cường để công trình đứng vững, xây dựng nhà bao che…

"Những năm gần đây, tình hình biến đổi khí hậu dẫn đến nhiều nguy cơ đối với di tích, cần có giải pháp bảo tồn và gìn giữ kiến trúc tháp. Và không có giá trị nào bằng bảo tồn tại chỗ, chúng ta chưa đủ điều kiện để di dời và cũng không nên", ông Nguyễn Xuân Hoa cho biết, đồng thời đề xuất Bảo tàng Lịch sử TP Huế và chính quyền địa phương xã Phú Vinh phối hợp với các đơn vị chuyên môn kỹ thuật về thủy lợi để nâng cấp hầm hút nước, bơm nước ra khỏi khu vực di tích khi có mưa lớn. Kỹ sư Lê Văn Quảng, nguyên Giám đốc Phân Viện Khoa học công nghệ và xây dựng miền Trung, người từng tham gia công tác bảo tồn di tích tháp Phú Diên cách đây hơn 20 năm chia sẻ: "Khi chúng tôi khoan vào chân tháp thì giữa lõi có đất sét màu đen. So với các tháp Chăm khác, tháp này nhỏ cho nên giữa thân tháp rất yếu. Tháp còn nằm trên túi bùn, khi đào xuống, túi bùn khá sâu khoảng 23m nên đã thực hiện ép cọc và kích giữ ổn định địa chất. Công trình ổn định đến giờ là sự may mắn".

Về đề xuất tiếp tục kích nâng di tích này để chống ngập úng, ông Lê Văn Quảng cho rằng, về lý thuyết là hoàn toàn làm được nhưng cần phải nghiên cứu kỹ về thân tháp để xem xét kích cả đáy tháp lên hay chỉ kích thân tháp. Tuy nhiên, với điều kiện thực tế chưa nên triển khai phương án này mà cần tập trung cho công tác thoát nước, chống ẩm cho di tích. "Tháp Chăm Phú Diên là di tích quốc gia và đang giữ kỷ lục thế giới, việc giải quyết kích nâng sẽ vi phạm kỷ lục vì thay đổi diện mạo di tích. Ngoài ra, khi nâng lên cao, liệu công trình này có chịu nổi sức ảnh hưởng của gió bão?", ông Quảng nêu băn khoăn.

Tháp Chăm Phú Diên nằm sâu dưới cồn cát ven biển và cách mép nước biển khoảng hơn 100m. Những trận mưa nhỏ gần như không bị ảnh hưởng nhưng vài năm trở lại đây, khi có mưa lớn, bão lũ thì bị ngập úng. Theo giới chuyên gia, điều này chứng tỏ, vị trí tháp nằm cao hơn mực nước biển. Do đó, điều quan trọng và gấp rút trước mắt là hệ thống xử lý thoát nước ở khu vực này, cùng với đó là huy động sự tham gia tích cực của chính quyền địa phương và nhân dân trong khu vực.

Các chuyên gia khảo sát di tích tháp Phú Diên

Cần đánh giá lại nhà bao che

Trong một lần trao đổi với *Văn Hóa*, lãnh đạo UBND TP Huế cho biết, vấn đề ở di tích tháp Phú Diên không chỉ là xử lý ngập úng khi mưa lớn mà còn phải xem xét lại nhà bao che. Mặc dù thời gian qua, việc bảo tồn, bảo quản di tích được quan tâm nhưng khu nhà bao che bịt kín sẽ gây nguy cơ làm chênh lệch nhiệt độ, độ ẩm giữa bên trong và bên ngoài di tích, dễ tạo ra các nguy cơ đối với di tích.

Tại hội nghị về công tác bảo tồn và phát huy giá trị di tích kiến trúc nghệ thuật tháp Phú Diên vừa được Bảo tàng Lịch sử TP Huế tổ chức, PGS.TS Ngô Văn Doanh, chuyên gia nghiên cứu về văn hóa và kiến trúc Chăm cho biết, Hội đồng Di sản văn hóa quốc gia đã từng thực hiện đợt khảo sát về hệ thống di tích Chăm trong cả nước. Các di tích Chăm ở Nam Bộ có làm mái che nhưng cách làm nhà bao che ở tháp Phú Diên thì hoàn toàn khác hẳn, vì làm theo kiểu nhà kính và đóng kín. Vấn đề là liệu mái che có bảo quản tốt hơn di tích cổ hay không? Nhiều người đã nhận định rằng khi làm nhà bao che thì nguy cơ khiến di tích khảo cổ đào lên bị phân hủy, hư hại nhanh hơn so với khi để di tích ngoài trời.

TS Phan Tiến Dũng, Chủ tịch Hội Khoa học Lịch sử TP Huế, nguyên Giám đốc Sở VHTT cũng bày tỏ lo ngại về công trình nhà bao che di tích tháp Phú Diên nhiều năm qua và đồng ý với nhận định rằng, gạch Chăm để ngoài trời sẽ tốt hơn. Để trong nhà kính và đóng kín thì gạch "nín thở", dễ bị hư hại, mủn. Theo ông Dũng, cần đánh giá lại và xây dựng nhà bao che phù hợp hơn, có thể chỉ có phần mái phía trên còn xung quanh làm song hoặc hệ thống có thể di chuyển được. Các tháp ở Mỹ Sơn hay Chiên Đàn cũng đã làm nhà bao che một thời gian sau rồi tháo ra, vì nguy cơ xuất hiện vấn đề như tăng độ nóng, ảnh hưởng gam màu, tách mạch… Ngoài ra, để phát huy giá trị di tích, ông Phan Tiến Dũng cũng đề nghị Sở VHTT trình UBND TP Huế cho phép xây dựng gian trưng bày (hay trung tâm diễn giải) giới thiệu về công trình kiến trúc Chăm độc đáo này để du khách cả trong và nước đến tham quan và tìm hiểu.

Đại diện Viện Bảo tồn di tích (Bộ VHTTDL) cho rằng, công tác bảo quản tháp Phú Diên cần được tiếp cận theo ba nguyên tắc: Theo dõi thường xuyên, phòng ngừa chủ động và can thiệp có căn cứ khoa học. Bảo tàng Lịch sử TP Huế và Sở VHTT cần xây dựng chương trình bảo quản lâu dài cho công trình này, trong đó phải có hồ sơ thực trạng thực địa thể hiện các vùng rêu, nấm mốc, mối hóa, mủn mục và có nguy cơ rủi ro. Đồng thời, thiếp lập điểm quan trắc đại diện theo dõi biến động vật liệu qua thời gian, theo chu kỳ, đặc biệt là nơi có mối hóa và những vị trí vật liệu gốc và vật liệu tu bổ. Có nghiên cứu giải pháp đối với vật liệu bảo quản, theo trình tự nghiên cứu, thí nghiệm, thử nghiệm và đưa ra diện rộng để đảm bảo được vật liệu có thể "thở" được.

Ngoài ra, nhà bao che cần thay đổi chứ không bịt kín, phải có các dữ liệu về môi trường khí hậu cả trong và ngoài mái che. Thực tế, nhà bao che tháp Phú Diên nhiều năm qua chưa có thiết bị quan trắc khí hậu; trong khi đó kinh nghiệm trên thế giới, các khu vực khảo cổ có sử dụng mái che làm giải pháp bảo quản thì đều có kiểm soát quan trắc khí hậu, đánh giá yếu tố tác nhân để có phương pháp can thiệp khoa học, phù hợp.■

Tháp Chăm Phú Diên được bảo quản trong nhà kính và đóng kín nhiều năm qua

Tháp Phú Diên là di tích kiến trúc Chăm cổ khoảng đầu thế kỷ thứ VIII, được phát hiện ngày 18.4.2001 sau thời gian dài bị vùi sâu dưới cát ven biển. Công trình xây bằng gạch nung, có mặt bằng hình chữ nhật rộng hơn 30m², gồm một cửa chính hướng Đông và ba cửa giả. Bên trong tháp phát hiện Yoni bằng đá cùng nhiều dấu tích, hiện vật liên quan tín ngưỡng Chăm. Cuối năm 2001, Bộ VHTT nay là Bộ VHTTDL xếp hạng là di tích cấp quốc gia.

QUỐC HỘI THÔNG QUA LUẬT SỬA ĐỔI, BỔ SUNG MỘT SỐ ĐIỀU CỦA LUẬT XUẤT BẢN:

Góp phần nâng cao vị thế và sức mạnh mềm văn hóa Việt Nam

● XUÂN TRƯỜNG - THU SÂM; ảnh: TR.HUẤN

Tại kỳ họp không thường lệ thứ Nhất vừa qua, Quốc hội đã chính thức thông qua Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Xuất bản.

Quốc hội biểu quyết thông qua Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Xuất bản

Bộ trưởng Lâm Thị Phương Thanh trình bày Báo cáo giải trình, tiếp thu, chỉnh lý dự thảo Luật

Trước khi biểu quyết, Quốc hội nghe Bộ trưởng Bộ VHTTDL Lâm Thị Phương Thanh thừa ủy quyền của Thủ tướng Chính phủ trình bày Báo cáo giải trình, tiếp thu, chỉnh lý dự thảo Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Xuất bản. Bộ trưởng Lâm Thị Phương Thanh cho biết, dự thảo Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Xuất bản đã nhận được sự quan tâm và nhiều ý kiến đóng góp sâu sắc, toàn diện, xác đáng của các đại biểu Quốc hội, cùng nhiều ý kiến tại các phiên họp của Ủy ban Văn hóa và Xã hội của Quốc hội, Ủy ban Thường vụ Quốc hội.

Các ý kiến đã được Chính phủ nghiên cứu kỹ lưỡng, nghiêm túc tiếp thu, giải trình. Những vấn đề lớn của dự thảo Luật đã được tiếp thu, hoàn thiện theo hướng tập trung vào các nhóm chính sách then chốt, có tính nền tảng, khắc phục những hạn chế, bất cập sau hơn 13 năm thi hành Luật Xuất bản và đáp ứng yêu cầu phát triển của hoạt động xuất bản trong tình hình mới; đã đạt được sự thống nhất cao giữa Chính phủ và Ủy ban Thường vụ Quốc hội.

Theo Bộ trưởng Lâm Thị Phương Thanh, nhiều mục tiêu quan trọng đặt ra trong quá trình xây dựng dự thảo Luật đã đạt được. Trong đó, dự thảo Luật bảo đảm thể chế hóa những chủ trương, định hướng lớn của Đảng, trọng tâm là Nghị quyết số 80-NQ/TW của Bộ Chính trị về phát triển văn hóa Việt Nam và Chỉ thị số 04-CT/TW của Ban Bí thư về tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với hoạt động xuất bản trong tình hình mới. Qua đó khẳng định xuất bản là lĩnh vực tư tưởng, văn hóa quan trọng, đồng thời là ngành kinh tế, công nghệ, hạ tầng tri thức quốc gia và một bộ phận quan trọng của công nghiệp văn hóa, góp phần nâng cao vị thế và sức mạnh mềm văn hóa Việt Nam.

Dự thảo Luật cũng nâng cao hiệu quả quản lý nhà nước, xác định rõ trách nhiệm, thẩm quyền của các cơ quan có liên quan trong hoạt động xuất bản, vừa bảo đảm quyền chủ động và không gian sáng tạo, không thay đổi quyền quyết định xuất bản và trách nhiệm về nội dung của nhà xuất bản. Đồng thời, nâng cao trách nhiệm của nhà xuất bản, của cơ quan chủ quản trong quy trình xuất bản, trách nhiệm của cơ quan quản lý nhà nước trong hoạt động xuất bản, nhất là đối với một số nhóm xuất bản phẩm có nội dung liên quan đến lịch sử cách mạng, chủ quyền, an ninh quốc gia, lãnh tụ, lãnh đạo đất nước, anh hùng dân tộc.

Về các chính sách của Nhà nước phát triển hoạt động xuất bản, dự thảo Luật quy định các chính sách ưu đãi, miễn giảm thuế, tín dụng, đầu tư theo hướng bảo đảm áp dụng pháp luật chuyên ngành có liên quan đến các chính sách này; các chính sách khác tập trung hỗ trợ phát triển xuất bản, chuyển đổi số, xuất bản điện tử, xây dựng văn hóa đọc, hỗ trợ tác giả, đồng bào dân tộc thiểu số, các địa bàn khó khăn và hội nhập quốc tế trong hoạt động xuất bản.

Đồng thời có các chính sách đào tạo, thu hút và phát triển nguồn nhân lực, phát huy vai trò của hội, hiệp hội (như Hội Xuất bản Việt Nam và các hội, hiệp hội in) đáp ứng yêu cầu phát triển ngành xuất bản. Về định hướng mô hình xuất bản thời gian tới, dự thảo Luật quy định theo hướng tạo cơ sở pháp lý cho việc hình thành, phát triển các mô hình tổ chức xuất bản phù hợp, phát huy vai trò của các cơ quan chủ lực trong lĩnh vực xuất bản, truyền thông; quy định chức năng, nhiệm vụ, trách nhiệm và cơ chế quản lý, phù hợp với yêu cầu phát triển ngành xuất bản trong tình hình mới.

Về hoạt động xuất bản trong môi trường số, bảo vệ quyền tác giả và phát triển hệ sinh thái xuất bản, tiếp thu rất nhiều ý kiến xác đáng của đại biểu Quốc hội đối với vấn đề này, Chính phủ đã rà soát dự thảo Luật theo hướng quy định trách nhiệm của tổ chức, cá nhân khi ứng dụng trí tuệ nhân tạo trong hoạt động xuất bản; tăng cường bảo vệ quyền tác giả, quyền liên quan trong môi trường số, bảo đảm thống nhất, đồng bộ giữa pháp luật về xuất bản và pháp luật về sở hữu trí tuệ. Qua đó, tạo cơ sở pháp lý thúc đẩy đổi mới, sáng tạo, đa dạng hóa sản phẩm và phương thức khai thác giá trị tác phẩm, hình thành và phát triển hệ sinh thái xuất bản hiện đại.

Đẩy mạnh cải cách thủ tục hành chính gắn với quản lý, kết nối và khai thác dữ liệu; xác định trách nhiệm của cơ sở cung cấp dịch vụ trung gian phát hành xuất bản phẩm và nền tảng xuyên biên giới tham gia hoạt động xuất bản; bổ sung quy định quản lý việc phổ biến sản phẩm thông tin có tính chất xuất bản trên không gian mạng.

Sau khi nghe Bộ trưởng Lâm Thị Phương Thanh trình bày Báo cáo giải trình, tiếp thu, chỉnh lý dự thảo Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Xuất bản, Quốc hội đã tiến hành biểu quyết thông qua dự thảo Luật. Kết quả, với 472/475 đại biểu tham gia biểu quyết tán thành (chiếm 94% tổng số đại biểu Quốc hội), Quốc hội đã biểu quyết thông qua Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Xuất bản. Luật có hiệu lực thi hành từ ngày 1.3.2027; riêng quy định về in xuất khẩu xuất bản phẩm tại khoản 21 Điều 1 có hiệu lực từ ngày 1.1.2029.■

Đáp ứng yêu cầu thực tiễn đang đặt ra

Trao đổi với Văn Hóa *bên hành lang Quốc hội ngay sau khi Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Xuất bản được thông qua, đại biểu Nguyễn Ngọc Việt (Hà Nội) đánh giá rất cao sự chuẩn bị của Bộ VHTTDL, cơ quan chủ trì soạn thảo dự thảo Luật. Theo đại biểu, việc sửa đổi, bổ sung Luật Xuất bản lần này là cần thiết, nhằm tiếp tục hoàn thiện hành lang pháp lý, đáp ứng yêu cầu thực tiễn đang đặt ra đối với hoạt động xuất bản trong tình hình mới.*

Qua thực tiễn hoạt động xuất bản thời gian qua, yêu cầu đặt ra là phải tăng cường công tác quản lý nhà nước, bảo đảm hoạt động xuất bản phát triển đúng định hướng, nhưng đồng thời cũng không tạo ra những rào cản, bó hẹp không gian sáng tạo và hoạt động của các nhà xuất bản, tác giả, biên tập viên. Đại biểu Nguyễn Ngọc Việt kỳ vọng, với những quy định được sửa đổi, bổ sung lần này, Luật Xuất bản sẽ tiếp tục tạo cơ sở pháp lý phù hợp hơn với thực tiễn, vừa đáp ứng yêu cầu quản lý nhà nước, vừa khuyến khích sáng tạo, nâng cao chất lượng xuất bản phẩm và phục vụ tốt hơn nhu cầu tiếp cận tri thức, văn hóa của Nhân dân.

CHUYỂN ĐỔI SỐ:

Động lực để thư viện kiến tạo và lan tỏa tri thức

● ĐÌNH TOÁN

Sự phát triển mạnh mẽ của công nghệ cùng những thay đổi trong nhu cầu tiếp cận thông tin đang đặt thư viện trước yêu cầu đổi mới. Chuyển đổi số vì thế đã trở thành yêu cầu để thư viện thích ứng với đời sống hiện đại, tiếp tục phát huy vai trò lan tỏa tri thức và xây dựng văn hóa đọc.

Những rào cản cần tháo gỡ

Thời gian qua, hoạt động chuyển đổi số trong lĩnh vực thư viện ở nước ta đã đạt một số kết quả tích cực. Nhiều thư viện đẩy mạnh ứng dụng công nghệ, xây dựng cơ sở dữ liệu, số hóa tài liệu, phát triển thư viện số và các dịch vụ trực tuyến, qua đó mở rộng khả năng tiếp cận tri thức của người dân. Cùng với đó, không gian thư viện cũng từng bước được đổi mới theo hướng hiện đại, thân thiện, phù hợp hơn với nhu cầu học tập, nghiên cứu và giải trí của nhiều đối tượng.

Những chuyển biến này đang tạo nền tảng để các thư viện tiếp tục đổi mới hoạt động. Tuy nhiên, để chuyển đổi số thực sự đi vào chiều sâu và phát huy hiệu quả, vẫn còn nhiều vấn đề cần được quan tâm, tháo gỡ.

Theo Phó Cục trưởng Cục Văn hóa cơ sở, Gia đình và Thư viện (Bộ VHTTDL) Đoàn Quỳnh Dung, nhận thức là yếu tố cốt lõi trong quá trình chuyển đổi của thư viện. Nhận thức chưa đầy đủ về tầm quan trọng của chuyển đổi số trong lĩnh vực thư viện dẫn đến việc triển khai chưa thực sự hiệu quả. Thực tế, vẫn còn một số cấp lãnh đạo, quản lý chưa coi trọng chuyển đổi số trong thư viện, còn tồn tại quan điểm đây "chưa phải vấn đề cấp thiết", "không phải lĩnh vực thiết yếu"; cùng với đó là tâm lý ngại thay đổi của một bộ phận nhân sự.

Trong khi đó, sự bùng nổ của các nền tảng trực tuyến xuyên biên giới và sức cạnh tranh từ không gian mạng, nơi nhiều luồng thông tin và giá trị cùng tồn tại, đang làm thay đổi thói quen, nhu cầu và phương thức thụ hưởng văn hóa đọc của người dân. Điều này đòi hỏi thư viện phải chuyển mình để giữ vững vai trò là điểm tựa văn hóa, cung cấp nguồn thông tin chuẩn mực, đã qua kiểm chứng; đồng thời thay đổi cách thức cung cấp dịch vụ nhằm đáp ứng nhu cầu tiếp cận thông tin nhanh chóng, đa dạng của người sử dụng trong kỷ nguyên số.

Chuyển đổi số được coi là "chìa khóa" trong thu hút bạn đọc — Ảnh minh họa: THIÊN NGÂN

Chuyển đổi số thư viện cần được nhìn nhận như một quá trình đổi mới toàn diện, từ tư duy quản trị, hạ tầng công nghệ đến phương thức phục vụ người đọc. Trong đó, nhận thức vẫn là yếu tố cốt lõi; cùng với đó là yêu cầu đầu tư đồng bộ cho thư viện số, nguồn lực thông tin và dữ liệu số, tăng khả năng kết nối, liên thông giữa các thư viện.

Đặc biệt, phát triển năng lực số cho đội ngũ cán bộ thư viện không thể dừng ở kỹ năng sử dụng công nghệ, mà cần mở rộng sang khả năng làm việc với dữ liệu, khai thác công cụ tìm kiếm, phân tích thông tin và hiểu cách vận hành của các công cụ trí tuệ nhân tạo. Đây là nền tảng để thư viện chuyển từ tư duy quản lý kho sách sang phục vụ người đọc, kiến tạo không gian tri thức mở, linh hoạt và phù hợp với đời sống số.

Một khó khăn khác được chỉ ra là cơ sở vật chất và hạ tầng công nghệ vẫn đang là thách thức lớn đối với các thư viện. Cơ sở vật chất của nhiều thư viện, đặc biệt là hệ thống thư viện công cộng, thư viện trường học, chưa bảo đảm điều kiện theo quy định của pháp luật về thư viện. Trang thiết bị còn hạn chế, chủ yếu vẫn theo tiêu chí, tiêu chuẩn của thư viện truyền thống. Trong khi đó, đầu tư cho chuyển đổi số là đầu tư cho sự thay đổi toàn diện phương thức vận hành, đặc biệt về kết cấu hạ tầng công nghệ, giải pháp kỹ thuật số và phát triển dữ liệu số, do đó đòi hỏi nguồn lực lớn.

Phát triển năng lực số

Trước những khó khăn đó, Nghị quyết số 80-NQ/TW của Bộ Chính trị về phát triển văn hóa Việt Nam đang mở ra nhiều cơ hội cho ngành thư viện trong quá trình chuyển mình. Nghị quyết xác định chuyển đổi số là một trong những đột phá chiến lược của ngành văn hóa. Đối với ngành thư viện và những người làm công tác phát triển văn hóa đọc, đây vừa là định hướng quan trọng, vừa mở ra không gian phát triển mới.

Bà Đoàn Quỳnh Dung nêu rõ, ngành thư viện cần nhận diện một số yêu cầu trọng tâm khi triển khai Nghị quyết. Trước hết, cần tiếp tục đẩy mạnh tuyên truyền, nâng cao nhận thức về vai trò của thư viện trong xây dựng môi trường văn hóa tại cơ sở cho người dân. Cùng với đó là đổi mới tư duy quản trị, tạo chuyển biến mạnh mẽ trong nhận thức của mọi thành viên trong hệ thống; chuẩn bị tâm lý, điều kiện và kỹ năng cần thiết để chuyển từ tư duy quản lý kho sách sang tư duy phục vụ người đọc, kiến tạo thư viện mở và những không gian đọc linh hoạt, thân thiện với mọi lứa tuổi.

Đồng thời, các thư viện cần chủ động xây dựng dự án, chương trình đầu tư nhằm hoàn thiện hạ tầng công nghệ thông tin, thư viện số, nguồn lực thông tin số và dữ liệu số đồng bộ trong cùng hệ thống, bảo đảm yêu cầu kết nối, lưu trữ, xử lý dữ liệu, thông tin. Trên cơ sở các yêu cầu, tiêu chuẩn về quản lý, cung cấp sản phẩm và dịch vụ thư viện trên môi trường số, cần đánh giá lại hệ thống dịch vụ; xác định những dịch vụ có tính chiến lược; ưu tiên các dịch vụ có khả năng liên kết, liên thông cao; xây dựng chính sách và lộ trình chuyển đổi số, liên thông thư viện theo từng giai đoạn, phù hợp với tình hình thực tế của đơn vị.

Bà Đoàn Quỳnh Dung cho biết thêm, với nguyên tắc lấy người dùng làm trung tâm, các thư viện cần phát triển mạnh ứng dụng trên thiết bị di động thông minh để cung cấp dịch vụ, tạo khả năng truy cập nguồn tài nguyên thông tin của thư viện mọi lúc, mọi nơi. Cùng với đó là xây dựng dữ liệu mở để người dân, cộng đồng, doanh nghiệp, thư viện cộng đồng, thư viện tư nhân có phục vụ cộng đồng cùng tham gia, góp phần hình thành hệ sinh thái dữ liệu mở về thư viện và mạng thông tin thư viện quốc gia, phục vụ xây dựng thành phố thông minh và xã hội học tập.

Đặc biệt, về phát triển năng lực số cho cán bộ thư viện, TS Nguyễn Văn Thiên và ThS Lê Thị Thúy Hiền (Khoa Thông tin, Thư viện - Trường Đại học Văn hóa Hà Nội) nhấn mạnh, một trong những yêu cầu quan trọng là phát triển năng lực số theo nghĩa rộng. Năng lực này không dừng ở khả năng sử dụng công nghệ mà còn bao gồm hiểu biết về môi trường số, khả năng làm việc với dữ liệu, sử dụng các công cụ tìm kiếm, phân tích và hỗ trợ người dùng khai thác thông tin trên các nền tảng khác nhau.

Trong bối cảnh các công cụ trí tuệ nhân tạo và hệ thống tìm kiếm ngày càng phổ biến, cán bộ thư viện ngoài khả năng sử dụng còn phải hiểu cách thức các công cụ này vận hành để có thể hướng dẫn, định hướng người dùng một cách hiệu quả. Vì vậy, nâng cao năng lực số và năng lực tri thức cho đội ngũ cần được nhìn nhận như một quá trình chuyển đổi nghề nghiệp, thay vì chỉ là một nhiệm vụ đào tạo. ■

HÀ NỘI: Lan tỏa giá trị của mùa Thu lịch sử qua phòng đọc

Nhân kỷ niệm 81 năm Cách mạng Tháng Tám thành công (19.8.1945 - 19.8.2026) và Quốc khánh nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam (2.9.1945 - 2.9.2026), Trung tâm Văn hóa và Thư viện Hà Nội tổ chức Phòng đọc chuyên đề "Mùa Thu lịch sử - Dấu ấn Độc lập, Tự do". Phòng đọc mở cửa đến ngày 5.9 tại Phòng đọc Trung tâm Văn hóa và Thư viện Hà Nội, số 47 Bà Triệu (phường Cửa Nam) và 126 Trần Phú (phường Hà Đông).

Với hơn 200 tài liệu được lựa chọn theo từng nhóm nội dung, phòng đọc tập trung giới thiệu về Cách mạng Tháng Tám năm 1945, Tuyên ngôn Độc lập, Chủ tịch Hồ Chí Minh cùng những chặng đường quan trọng trong lịch sử xây dựng và phát triển đất nước. Điểm đáng chú ý là phòng đọc tạo không gian để bạn đọc chủ động lựa chọn sách, dành thời gian đọc và khám phá những nội dung mình quan tâm. Qua đó, lịch sử được tiếp cận qua từng trang sách bên cạnh những hình ảnh, tư liệu trực quan, giúp việc đọc trở thành hành trình tìm hiểu và ghi nhớ những dấu mốc quan trọng của dân tộc.

NAM ANH

Làm chủ AI để giữ bản sắc âm nhạc Việt

● QUỲNH ANH

Trí tuệ nhân tạo (AI) đang mở rộng biên độ sáng tạo trong âm nhạc, đồng thời đặt nghệ thuật trước bài toán về cá tính và bản sắc. Thách thức cốt lõi với giới nghệ sĩ Việt hiện nay là chủ động biến công nghệ thành đòn bẩy bứt phá, thay vì để máy móc làm phai nhạt dấu ấn cá nhân hoặc gia tăng rủi ro vi phạm bản quyền.

Ca sĩ Trúc Nhân biểu diễn tại concert "Quảng Ninh - Đất mỏ anh hùng" Ảnh: MẠNH NGUYỄN

AI có thể rút ngắn quá trình sáng tạo, mở rộng khả năng thử nghiệm và đưa âm nhạc đến công chúng nhanh hơn. Nhưng công nghệ chỉ thực sự trở thành "đòn bẩy" khi người nghệ sĩ giữ vai trò quyết định trong ý tưởng, cảm xúc và lựa chọn nghệ thuật.

Với âm nhạc Việt Nam, làm chủ AI còn gắn với yêu cầu xây dựng dữ liệu chuẩn, số hóa di sản, bảo vệ quyền tác giả và minh bạch mức độ sử dụng công nghệ. Đích đến vẫn là những tác phẩm mang dấu ấn cá nhân, bản sắc Việt và giá trị nhân văn.

Trợ lý sáng tạo hữu ích?

Sự phát triển của âm nhạc từ lâu đã chịu tác động mạnh mẽ từ những thay đổi của công nghệ. Qua mỗi giai đoạn, công cụ mới lại mở thêm những khả năng cho người sáng tác. Tuy nhiên, AI đang tạo một chuyển biến đáng chú ý hơn khi công nghệ có thể trực tiếp tham gia vào quá trình hình thành tác phẩm. Chỉ với một câu lệnh, các hệ thống AI hiện nay có thể đưa ra ý tưởng giai điệu, phát triển cấu trúc ca khúc, xây dựng phần hòa âm, phối khí, thậm chí tạo giọng hát.

Sự thay đổi này đang rút ngắn đáng kể khoảng cách từ ý tưởng đến sản phẩm âm nhạc hoàn chỉnh. Một người chưa được đào tạo bài bản về âm nhạc cũng có thể tạo ra bản nhạc "ngay và luôn". Trong bối cảnh ấy, nhạc sĩ Nguyễn Mai Kiên cho rằng, tâm lý của giới sáng tác đang có sự phân cực. Một bộ phận nhạc sĩ lo ngại AI có thể thay thế những công việc như hòa âm, phối khí, sản xuất âm nhạc. Còn một bộ phận tác giả trẻ lại có nguy cơ phụ thuộc quá mức vào máy móc, tạo ra những sản phẩm "mì ăn liền", rập khuôn và thiếu chiều sâu nghệ thuật.

Nhìn từ góc độ người làm nghề, AI cũng mang lại những lợi ích rõ rệt. Nhạc sĩ có thể nhanh chóng tạo bản demo, thử nghiệm nhiều phương án hòa âm, phối khí mà không phải phụ thuộc quá nhiều vào phòng thu hay hạ tầng kỹ thuật. AI vì thế có thể trở thành một trợ lý sáng tạo hữu ích, giúp tiết kiệm thời gian và mở rộng không gian thử nghiệm.

Từ trải nghiệm thực tế, nhạc sĩ Nguyễn Mai Kiên chia sẻ: "Đối với AI, vài năm trước đây, mọi người thường quan tâm làm sao để có câu lệnh đúng và hay, từ đó ra lệnh AI tạo ra được tác phẩm tốt. Nhưng giờ thì không phải vậy, câu lệnh tốt mới chỉ là khởi đầu. Điều quan trọng nhất chính là quy trình làm việc phối hợp và phương thức tương tác hiệu quả giữa con người và AI. Đó mới là chìa khóa quyết định chất lượng và hiệu quả của tác phẩm".

Với âm nhạc Việt Nam, quy trình phối hợp ấy càng đáng lưu tâm. Các mô hình AI hiện nay được huấn luyện trên những kho dữ liệu lớn, trong đó âm nhạc Âu - Mỹ và nhạc Pop đại chúng chiếm tỷ trọng đáng kể. Khi xử lý chất liệu dân gian Việt Nam, AI có thể tạo ra sản phẩm mang màu sắc dân tộc nhưng vẫn dễ sai lệch về điệu thức, cách nhấn nhá của nhạc cụ hoặc thanh điệu tiếng Việt.

Theo Thiếu tướng, nhạc sĩ Đức Trịnh, Chủ tịch Hội Nhạc sĩ Việt Nam, không nên nhìn AI chỉ như một mối đe dọa. "AI sẽ là một cánh tay phải đắc lực nếu nhạc sĩ điều khiển được nó theo ý tưởng và sự sáng tạo của mình", ông nói. Điểm quan trọng nằm ở khả năng làm chủ công nghệ. AI có thể đưa ra hàng loạt phương án, nhưng người nhạc sĩ phải quyết định phương án nào phù hợp với ý tưởng nghệ thuật. Nếu quá dựa vào máy móc, tác phẩm dễ trở nên khô cứng, lặp lại và thiếu dấu ấn cá nhân.

Không riêng sáng tác, giọng hát AI cũng có thể gây ấn tượng khi nghe một vài ca khúc. Tuy nhiên, nếu trình bày liên tục nhiều sản phẩm, sự lặp lại trong cách xử lý dễ tạo cảm giác trùng lặp, nhàm chán. Nhạc sĩ Đức Trịnh cho rằng, AI khó thay thế con người bởi âm nhạc không chỉ là kỹ thuật mà còn đòi hỏi trải nghiệm và cảm xúc của người nghệ sĩ.

Đẩy mạnh chuyển đổi số, bảo vệ bản sắc

Không dừng ở việc thay đổi cách một ca khúc được sáng tác, sự phát triển của AI đang tác động đến toàn bộ chuỗi giá trị của ngành âm nhạc, từ sản xuất, biểu diễn đến phát hành và khai thác bản quyền. Nhạc sĩ, NSND Phạm Ngọc Khôi, Phó Chủ tịch Hội Nhạc sĩ Việt Nam nhận định, AI, dữ liệu lớn, nền tảng số, công nghệ thực tế ảo và dịch vụ phát hành trực tuyến đang tạo ra những thay đổi sâu rộng trong ngành công nghiệp âm nhạc. Công nghệ mở rộng thị trường, nâng cao hiệu quả sáng tạo, nhưng đồng thời đặt ra những yêu cầu mới về quyền tác giả, sở hữu trí tuệ, tính nguyên bản và năng lực thích ứng của nghệ sĩ.

Trong bối cảnh đó, chuyển đổi số trở thành nhiệm vụ quan trọng của Hội Nhạc sĩ Việt Nam. Hội định hướng xây dựng cơ sở dữ liệu số phục vụ lưu trữ, nghiên cứu, đào tạo, quảng bá và hợp tác quốc tế; từng bước hình thành Bảo tàng Âm nhạc số Việt Nam nhằm bảo tồn, phát huy giá trị kho tàng âm nhạc dân tộc. Trong kỷ nguyên AI, dữ liệu âm nhạc trở thành nguồn tài nguyên văn hóa quan trọng. Nếu các tác phẩm, bài bản, làn điệu dân gian không được số hóa chính xác, chúng ta sẽ thiếu nguồn dữ liệu chuẩn để nghiên cứu, bảo tồn và phát triển một nền âm nhạc đậm chất Việt trong tương lai.

Cùng với đó, Hội Nhạc sĩ Việt Nam định hướng khuyến khích hội viên ứng dụng trí tuệ nhân tạo, dữ liệu lớn và các nền tảng số trong sáng tác, biểu diễn, nghiên cứu, quảng bá tác phẩm; đồng thời đề cao vai trò sáng tạo của con người, bảo đảm bản sắc văn hóa và giá trị nhân văn của âm nhạc Việt Nam. Hội cũng đẩy mạnh quảng bá tác phẩm trên các nền tảng số, truyền thông đa phương tiện và thông qua các chương trình biểu diễn, tạo điều kiện để những tác phẩm có giá trị nghệ thuật đến với đông đảo công chúng trong và ngoài nước.

Nhạc sĩ Nguyễn Mai Kiên cho rằng, cần thiết lập hành lang pháp lý, chuẩn mực đạo đức sáng tạo và quy chế minh bạch hóa việc sử dụng AI. Đặc biệt, Hội Nhạc sĩ Việt Nam cần đi đầu trong xây dựng quy chế thẩm định tác phẩm có sử dụng AI, dựa trên nguyên tắc minh bạch tỷ lệ đóng góp của công nghệ trong quá trình sáng tạo.

Trước tình trạng các hành vi xâm phạm quyền sở hữu trí tuệ trong lĩnh vực âm nhạc ngày càng gia tăng, đại diện Hội Nhạc sĩ Việt Nam cho biết Hội sẽ tiếp tục phối hợp chặt chẽ với Trung tâm Bảo vệ quyền tác giả âm nhạc Việt Nam và các cơ quan quản lý nhằm nâng cao hiệu quả bảo vệ quyền tác giả, quyền liên quan. Đồng thời, tăng cường tuyên truyền, phổ biến pháp luật về sở hữu trí tuệ; chủ động nghiên cứu, đề xuất giải pháp đối với những vấn đề mới phát sinh từ trí tuệ nhân tạo và các nền tảng xuyên biên giới. Cùng với đó, tích cực tham gia xây dựng cơ chế, chính sách phát triển công nghiệp văn hóa, góp phần đưa âm nhạc trở thành ngành công nghiệp sáng tạo có giá trị kinh tế và đóng góp thiết thực cho sự phát triển của đất nước. ■

Mỹ thuật Đồng bằng sông Cửu Long hội tụ tại Cà Mau

Triển lãm Mỹ thuật khu vực Đồng bằng sông Cửu Long lần thứ 30 đang diễn ra tại phường Bạc Liêu, tỉnh Cà Mau đến hết ngày 29.8, là một trong những hoạt động chào mừng 81 năm Cách mạng Tháng Tám thành công, Quốc khánh 2.9 và hưởng ứng Ngày hội Văn hóa di sản, Lễ hội Khinh khí cầu tỉnh Cà Mau lần thứ I.

Qua tuyển chọn của Hội đồng Nghệ thuật, Hội Mỹ thuật Việt Nam, 115 tác phẩm của 103 tác giả được giới thiệu tại triển lãm. Các tác phẩm đa dạng về chất liệu, phong cách, phản ánh sinh động thiên nhiên, con người, đời sống và những đổi thay của vùng Đồng bằng sông Cửu Long.

Phát biểu tại lễ khai mạc, Phó Chủ tịch UBND tỉnh Cà Mau Ngô Vũ Thăng nhấn mạnh, triển lãm là không gian nghệ thuật để các nghệ sĩ, họa sĩ trong khu vực gặp gỡ, trao đổi chuyên môn, giới thiệu sáng tác mới đến công chúng; qua đó lan tỏa giá trị nghệ thuật, quảng bá hình ảnh đất và người Cà Mau, tạo động lực thúc đẩy phong trào sáng tác mỹ thuật trong khu vực.

Dịp này, Ban Tổ chức trao Giải thưởng Mỹ thuật tỉnh Cà Mau năm 2026. Giải Nhất thuộc về họa sĩ Lại Lâm Tùng với tác phẩm Góc rừng U Minh; cùng 2 giải Nhì, 3 giải Ba và 5 giải Khuyến khích.

Tại Cuộc thi Mỹ thuật Đồng bằng sông Cửu Long lần thứ 30, Hội đồng Nghệ thuật trao 2 giải B, 2 giải C và 5 giải Khuyến khích; không có giải A.

H.HẠNH

BẢN LĨNH GEN Z TRÊN KHÔNG GIAN SỐ

Kỳ cuối:

Gen Z - Từ người dùng đến người kiến tạo

● DUY PHONG

Một không gian mạng văn minh không đơn thuần được xây dựng bằng những nút "gỡ bỏ", những tài khoản bị khóa hay các chế tài xử phạt. Pháp luật tạo nên ranh giới cần thiết, công nghệ tạo ra những hàng rào bảo vệ, nhưng cuối cùng chất lượng của môi trường số vẫn phụ thuộc vào hàng triệu lựa chọn rất nhỏ của con người mỗi ngày: Tin hay kiểm chứng, chia sẻ hay dừng lại, tranh luận hay miệt thị, chạy theo hay biết nói không. Với Gen Z - thế hệ sẽ ngày càng giữ vai trò trung tâm trong đời sống đất nước - bản lĩnh công dân trong thời đại mới cũng bắt đầu từ chính những lựa chọn ấy.

Không gian số không phải một vùng lãnh thổ tách khỏi xã hội. Những giá trị giúp con người sống tử tế ngoài đời - tôn trọng sự thật, tôn trọng người khác, biết giữ giới hạn, có trách nhiệm với lời nói và hành vi - vẫn giữ nguyên giá trị khi bước lên mạng. Chỉ khác rằng trên môi trường số, một sai lầm có thể được nhân lên với tốc độ và quy mô lớn hơn nhiều.

Bộ Quy tắc ứng xử trên mạng xã hội ban hành theo Quyết định 874/QĐ-BTTTT đã nêu bốn nguyên tắc chung: Tôn trọng và tuân thủ pháp luật; ứng xử lành mạnh phù hợp với giá trị đạo đức, văn hóa; bảo đảm an toàn, bảo mật thông tin; chịu trách nhiệm về hành vi của mình trên mạng xã hội. Đọc kỹ, đó không phải những yêu cầu xa lạ. Chúng gần như chính là những nguyên tắc ứng xử mà một xã hội văn minh vẫn mong muốn ở mỗi con người, dù trong đời thực hay trên màn hình. Vấn đề còn lại là biến các nguyên tắc ấy thành một phản xạ.

Sinh viên tham gia một buổi tập huấn hướng dẫn nhận diện, phân loại và kiểm chứng thông tin - những kỹ năng quan trọng góp phần hình thành bản lĩnh công dân số **Ảnh: SGGP**

Trước khi "share", hãy dừng lại vài giây

Không ai có đủ thời gian kiểm chứng như một nhà báo chuyên nghiệp đối với mọi thông tin xuất hiện trên newsfeed. Nhưng bất cứ người dùng nào cũng có thể hình thành vài thói quen đơn giản trước khi biến mình thành một mắt xích của chuỗi phát tán. Câu hỏi đầu tiên nên là: Thông tin này đến từ đâu? Một bài đăng không ghi nguồn, một ảnh chụp màn hình không xác định được xuất xứ, một tài khoản vừa lập vài ngày, một video chỉ có vài giây, không rõ bối cảnh... tất cả đều cần được đặt dấu hỏi. "Bạn tôi gửi", "đang viral", "thấy nhiều trang đăng" không phải là bằng chứng cho tính xác thực.

Câu hỏi thứ hai: Có nguồn độc lập nào xác nhận hay không? Với những thông tin quan trọng liên quan đến chính sách, pháp luật, an ninh, thiên tai, sức khỏe, một thao tác tìm kiếm trên trang của cơ quan báo chí chính thống hoặc cổng thông tin của cơ quan chức năng đôi khi chỉ mất chưa đầy một phút.

Câu hỏi thứ ba: Nội dung này đang cung cấp thông tin hay đang cố kích động cảm xúc của mình? Những câu như "chia sẻ ngay trước khi bị xóa", "100% báo chí không dám nói", "ai không phẫn nộ là vô cảm" thường tìm cách buộc người dùng phản ứng trước khi suy nghĩ. Khi một nội dung thúc giục ta hành động thật nhanh, lý do để chậm lại càng lớn.

Câu hỏi thứ tư: Việc mình đăng lại có thể gây tổn thương cho ai? Một bức ảnh tai nạn có nhất thiết phải đăng rõ khuôn mặt nạn nhân? Một clip học sinh đánh nhau có cần được chia sẻ thêm hàng nghìn lần? Một câu chuyện đời tư chưa được xác minh có đáng để biến một con người thành mục tiêu chế giễu của đám đông?

Và cuối cùng: Nếu thông tin này hóa ra là sai, mình có sẵn sàng chịu trách nhiệm về việc đã giúp nó lan truyền hay không?

Năm câu hỏi ấy không phải một "bộ quy tắc" cứng nhắc. Chúng chỉ tạo ra khoảng cách vài giây giữa kích thích và hành động. Nhưng trong thế giới mà công nghệ được thiết kế để rút ngắn khoảng cách ấy đến gần như bằng không, vài giây suy nghĩ có thể là một dạng năng lực rất quan trọng.

Bản lĩnh số cũng cần thêm những kỹ năng mới. Với AI tạo sinh, không thể mặc nhiên cho rằng "có video nghĩa là có thật". Hình ảnh cần được xem xét để phát hiện dấu hiệu bất thường; nguồn âm thanh cần được kiểm tra; những tài khoản giả mạo phải được đối chiếu; đường dẫn lạ không nên được bấm theo phản xạ. Luật An ninh mạng 2025 đã phải cập nhật hành vi giả mạo bằng AI vào nhóm hành vi bị nghiêm cấm, cho thấy những kỹ năng ấy không còn là chuyện dành riêng cho chuyên gia công nghệ.

Nhưng quan trọng hơn mọi kỹ thuật là thái độ đối với sự thật. Một người chỉ kiểm chứng những thông tin mình không thích nhưng dễ dàng tin mọi điều phù hợp với định kiến của mình vẫn rất dễ bị thao túng. Năng lực số thực sự bắt đầu khi con người sẵn sàng đặt câu hỏi ngay cả với điều mình muốn tin. Kiểm chứng trước khi chia sẻ không khiến người trẻ chậm hơn thời đại. Nó cho thấy họ đủ trưởng thành để không bị thời đại kéo đi.

Giáo dục công dân số không thể chỉ là một tiết học

Không công bằng nếu xã hội đặt toàn bộ trách nhiệm lên vai người trẻ trong khi chính môi trường xung quanh họ được thiết kế để cạnh tranh từng giây chú ý. Một học sinh có thể được dạy không tin vào tin giả, nhưng nếu mỗi ngày em tiếp xúc hàng trăm nội dung được thuật toán lựa chọn dựa trên khả năng giữ chân người xem thì vài khẩu hiệu trong lớp học khó có thể đủ. Một phụ huynh có thể cấm con dùng một nền tảng, nhưng vài tháng sau một nền tảng khác sẽ xuất hiện. Một chiến dịch truyền thông có thể cảnh báo một trào lưu, nhưng ngày mai lại có trào lưu mới.

Vì thế, điều cần giáo dục không phải danh sách những thứ phải tránh, mà là năng lực tự xử lý tình huống mới. Nhà trường cần coi năng lực truyền thông và năng lực công dân số là một phần của hành trang sống. Học sinh cần được học cách phân biệt tin - ý kiến - quảng cáo - thao túng; cách kiểm chứng hình ảnh; cách bảo vệ thông tin cá nhân; cách tranh luận mà không xúc phạm; cách phản ứng khi bị bắt nạt; cách báo cáo nội dung nguy hiểm. Những kỹ năng ấy không nhất thiết phải nằm trong một môn học riêng, mà có thể được tích hợp vào văn học, lịch sử, giáo dục công dân, công nghệ và các hoạt động trải nghiệm.

Gia đình cũng cần thay đổi cách đồng hành. Khi cha mẹ chỉ xuất hiện với vai trò cảnh sát kiểm tra điện thoại, người trẻ có xu hướng giấu đời sống số của mình. Một mối quan hệ đủ tin cậy để con có thể kể rằng mình vừa bị đe dọa, bị dụ dỗ, bị tung ảnh hay bị kéo vào một nhóm bất thường sẽ có giá trị hơn nhiều so với việc biết mật khẩu của mọi tài khoản.

Các tổ chức Đoàn, Hội, thiết chế văn hóa và cộng đồng cần tạo nhiều hơn những "trend tốt". Người trẻ vốn không thiếu nhu cầu kết nối và thể hiện mình, vấn đề là xã hội có tạo được những không gian đủ hấp dẫn để năng lượng ấy đi vào sáng tạo, thiện nguyện, thể thao, nghệ thuật, khởi nghiệp, khoa học và hoạt động cộng đồng hay không.

Báo chí chính thống cũng phải tự thay đổi. Trong một hệ sinh thái mà một người trẻ có thể lướt qua hàng chục nội dung trong một phút, sự chính xác là điều kiện cần nhưng chưa đủ. Thông tin chính thống phải chính xác và dễ tiếp cận, sâu sắc và có khả năng kể chuyện, kịp thời nhưng không đánh đổi việc kiểm chứng. Nếu báo chí chỉ yêu cầu người trẻ tìm đến mình mà không tìm cách đi đến nơi người trẻ đang hiện diện, khoảng trống thông tin sẽ được lấp bằng những nguồn khác.

Trách nhiệm đặc biệt còn thuộc về các nền tảng số. Không thể có nghịch lý rằng lợi nhuận từ sự chú ý thuộc về doanh nghiệp nhưng toàn bộ hệ quả xã hội lại do gia đình, nhà trường và cơ quan quản lý xử lý. Nền tảng phải tiếp tục nâng cao khả năng nhận diện nội dung độc hại, bảo vệ người chưa thành niên, minh bạch hơn trong cơ chế đề xuất và phản hồi nhanh với yêu cầu xử lý vi phạm. Nghị định 147/2024/NĐ-CP đã đặt ra khuôn khổ quản lý đối với việc cung cấp, sử dụng dịch vụ Internet và thông tin trên mạng. Luật An ninh mạng 2025 cũng quy định trách nhiệm của các chủ thể liên quan trong bảo đảm an toàn trên không gian mạng. Nhưng pháp luật chỉ thực sự đi vào đời sống khi trách nhiệm được thực thi chứ không nằm lại ở văn bản.

Gen Z không chỉ là người dùng mạng

Có lẽ đã đến lúc thay đổi một câu hỏi. Thay vì thường xuyên hỏi "làm sao bảo vệ Gen Z khỏi mạng xã hội?", hãy hỏi thêm: Gen Z có thể làm gì để thay đổi chính mạng xã hội mà họ đang sử dụng?

Đây là một thế hệ có những lợi thế rất lớn. Nhiều người trẻ được đào tạo bài bản hơn, tiếp xúc ngoại ngữ sớm hơn, quen với môi trường quốc tế, công nghệ số và AI; có khả năng tiếp cận một khóa học từ trường đại học bên kia bán cầu, làm việc với cộng sự ở quốc gia

khác, xây dựng một sản phẩm sáng tạo và đưa nó đến hàng triệu người mà không cần sở hữu một hệ thống truyền thông truyền thống.

Một thế hệ có nhiều công cụ hơn cũng đồng nghĩa với một thế hệ có nhiều khả năng tạo ảnh hưởng hơn. Một video tốt có thể truyền cảm hứng cho hàng triệu người. Một chiến dịch của sinh viên có thể giúp cộng đồng biết thêm về di sản. Một dự án nhỏ có thể lan tỏa ý thức bảo vệ môi trường. Một người trẻ hiểu công nghệ có thể giúp ông bà nhận diện cuộc gọi giả mạo. Một nhóm bạn có thể biến kiến thức lịch sử, khoa học, pháp luật thành nội dung gần gũi với hàng trăm nghìn người.

Thuật toán không hoàn toàn lan truyền điều xấu. Điều tử tế cũng có thể lan truyền, nếu có những con người đủ sáng tạo để khiến nó hấp dẫn. Vì vậy, một Gen Z có bản lĩnh không phải người từ chối tất cả trào lưu mà là người biết trào lưu nào đáng để mình góp mặt. Cũng không phải người im tiếng trên mạng, mà là người biết nói điều mình tin bằng dữ kiện, lý lẽ và trách nhiệm. Càng không phải người né tránh tranh luận mà là người có thể bất đồng quyết liệt mà vẫn tôn trọng con người ở phía bên kia. Không phải người không bao giờ mắc sai lầm, mà là người đủ trưởng thành để đính chính khi mình sai, xin lỗi khi làm tổn thương người khác và không lấy sĩ diện làm lý do bảo vệ một thông tin đã được chứng minh là không đúng. Không phải người chạy theo mọi "hot trend" để chứng minh mình thuộc về thời đại, mà là người đủ tự tin để có lúc đứng ngoài đám đông.

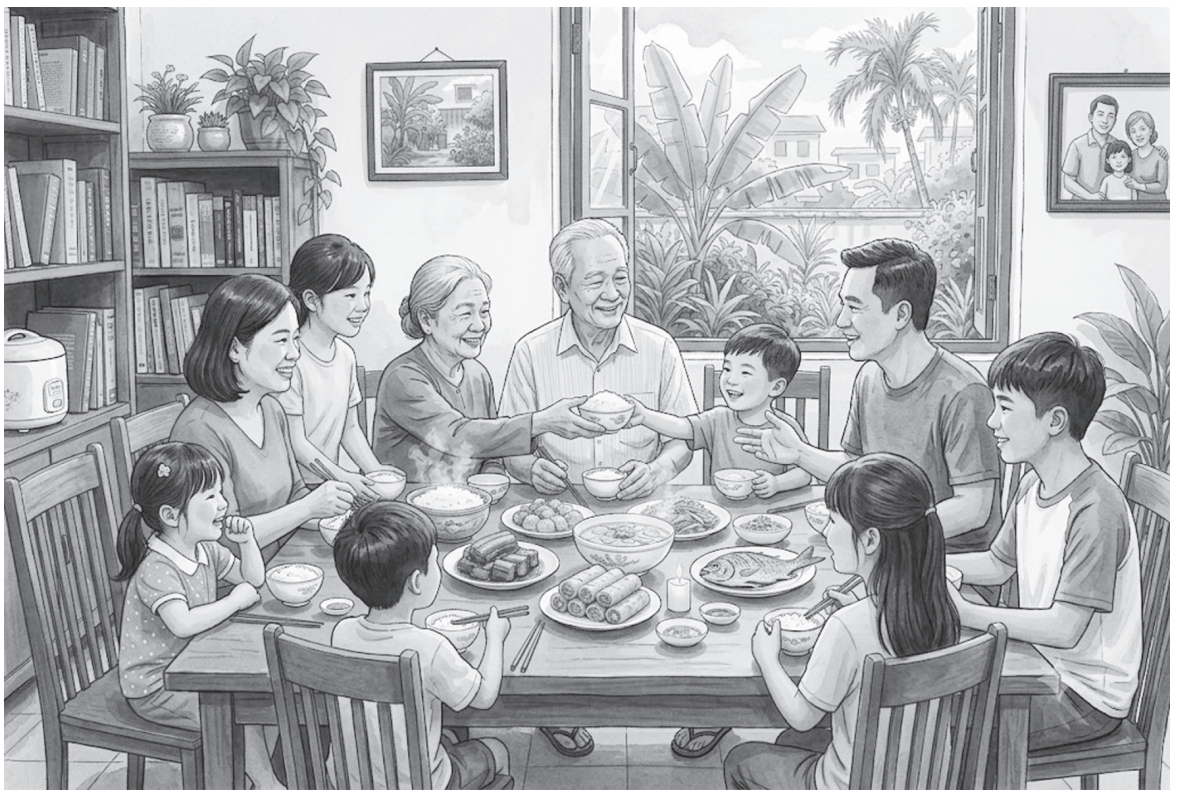
Không gian mạng tương lai sẽ không do một đạo luật, một nền tảng hay một thế hệ riêng lẻ quyết định. Nó sẽ được tạo thành từ hàng tỉ hành động nhỏ mỗi ngày của hàng triệu con người. Ở đó, luật pháp tạo ra giới hạn cuối cùng. Gia đình tạo nền tảng. Nhà trường trao tri thức. Báo chí cung cấp những nguồn thông tin đáng tin cậy. Nền tảng phải chịu trách nhiệm về công nghệ mình vận hành. Nhưng trước màn hình, vào thời khắc một ngón tay chuẩn bị chạm vào nút "chia sẻ", lựa chọn cuối cùng vẫn thuộc về mỗi cá nhân. Chính những lựa chọn tưởng rất nhỏ ấy sẽ quyết định chúng ta để lại một không gian số như thế nào cho tương lai.

Không thể nhìn nhận Gen Z chỉ là một thế hệ sinh ra và lớn lên cùng Internet. Họ đang dần trở thành lực lượng sáng tạo nội dung, nhà báo, kỹ sư, giáo viên, doanh nhân, nghệ sĩ, cán bộ, nhà quản lý và những người kiến tạo xã hội trong vài thập niên tới. Bởi vậy, điều đáng kỳ vọng không phải một thế hệ biết tránh xa mọi rủi ro trên mạng. Điều đáng kỳ vọng hơn là một thế hệ đủ tri thức để nhận diện cái sai, đủ bản lĩnh để không chạy theo đám đông, đủ văn hóa để tôn trọng người khác và đủ trách nhiệm để sử dụng quyền lực của công nghệ cho những điều tốt đẹp. Khi ấy, Gen Z sẽ không chỉ là thế hệ được thuật toán dẫn dắt. Họ có thể trở thành một trong những thế hệ góp phần dẫn dắt văn hóa của thời đại số. ■

Giữ trọn đạo hiếu trong mùa Vu lan

● **THANH MAI**

Mùa Vu lan trở về, nhắc mỗi người con nhớ về cội nguồn yêu thương, về công ơn sinh thành, dưỡng dục và chữ "hiếu" đã bền bỉ gìn giữ nếp nhà qua bao thế hệ. Cuộc sống đổi thay, con cái có thể ở xa, ít có thời gian sum họp, cách chăm sóc cha mẹ cũng khác trước. Nhưng dù công nghệ giúp rút ngắn khoảng cách, điều cha mẹ cần nhiều khi vẫn rất giản dị: Sự quan tâm, sẻ chia và cảm giác mình luôn có một vị trí trong cuộc sống của các con.

Mùa Vu lan, món quà quý nhất với ông bà, cha mẹ là một bữa cơm sum vầy, đông đủ con cháu, rộn ràng tiếng nói cười

Ảnh minh họa từ AI

Khoảng cách không làm vơi chữ hiếu

Trong văn hóa Việt Nam, "đạo hiếu" là giá trị được trao truyền qua nhiều thế hệ. Kính trọng, biết ơn, chăm sóc cha mẹ, ông bà khi tuổi cao, đau yếu; nỗ lực học tập, lao động để người thân yên lòng - những điều tưởng chừng giản dị ấy đã làm nên chữ "hiếu" trong mỗi gia đình.

Những giá trị ấy vẫn còn nguyên ý nghĩa, nhưng cách gìn giữ và thực hành chữ "hiếu" đang đứng trước nhiều đổi thay của đời sống. Đô thị hóa, công nghiệp hóa và dịch chuyển lao động khiến nhiều người trẻ rời quê đến các đô thị lớn, thậm chí ra nước ngoài học tập, làm việc. Mô hình gia đình nhiều thế hệ sống chung dần thu hẹp, trong khi gia đình hạt nhân ngày càng phổ biến. Khoảng cách giữa cha mẹ và con cái vì thế không còn chỉ được đo bằng địa lý, mà còn bằng quỹ thời gian ngày một eo hẹp dành cho nhau.

Khi những cuộc sum họp trở nên khó thu xếp hơn, công nghệ số phần nào giúp các thành viên giữ được sự kết nối. Một cuộc gọi video, khoản tiền chuyển nhanh, đơn thuốc đặt từ xa hay chuyến xe được gọi qua điện thoại… đều có thể giúp người con chăm lo cho cha mẹ dù cách xa hàng trăm, hàng nghìn kilomet. Chữ "hiếu" vì thế cũng có thêm những cách thể hiện phù hợp với nhịp sống hiện đại.

Nhưng chính khi công nghệ khiến việc quan tâm trở nên thuận tiện hơn, một câu hỏi khác lại đặt ra: Liệu sự kết nối qua màn hình có thể thay thế cho sự hiện diện? "Báo hiếu" đâu chỉ nằm ở số tiền gửi về hay những món quà mua tặng. Với nhiều cha mẹ, điều mong đợi đôi khi giản dị hơn: Một cuộc trò chuyện được lắng nghe trọn vẹn, một bữa cơm đủ mặt con cháu, một lần con trở về nhà mà chẳng cần chờ đến lễ, Tết.

Ở chiều ngược lại, chữ "hiếu" trong đời sống hôm nay cũng cần được nhìn bằng sự thấu hiểu với người trẻ. Sống tự lập, có trách nhiệm, xây dựng sự nghiệp và đủ khả năng chăm lo cho cha mẹ cũng là một cách thể hiện lòng hiếu kính. Báo hiếu không nhất thiết đồng nghĩa với việc lúc nào cũng ở bên cha mẹ, mà trước hết là ý thức trách nhiệm và biết dành cho gia đình một vị trí xứng đáng giữa những bộn bề của cuộc sống.

Bởi vậy, điều quan trọng không phải là giữ nguyên một cách báo hiếu của quá khứ, mà là giữ được cốt lõi của chữ "hiếu" trong những điều kiện sống đã khác. Con cái ở xa có thể chăm sóc cha mẹ bằng công nghệ, nhưng vẫn cần chủ động thu xếp thời gian trở về, quan tâm đến sức khỏe, lắng nghe và sẻ chia. Khoảng cách địa lý có thể được nối bằng những phương tiện hiện đại, còn sự gắn bó giữa các thế hệ vẫn chỉ có thể bền chặt khi được bồi đắp bằng thời gian, sự hiện diện và tình cảm thực sự.

Vu lan - nét đẹp trong văn hóa hiếu nghĩa của người Việt

Vu lan từ lâu đã là dịp để mỗi người Việt nhớ về công ơn sinh thành, dưỡng dục của tổ tiên, ông bà, cha mẹ. Trong những ngày này, nhiều gia đình sửa soạn hương hoa, lễ vật tưởng nhớ người đã khuất; nghi thức bông hồng cài áo cũng trở thành hình ảnh quen thuộc, nhắc mỗi người biết trân trọng khi còn cha mẹ bên mình. Tinh thần báo hiếu ấy gặp gỡ sâu sắc với đạo lý "uống nước nhớ nguồn", với nếp sống kính trên, nhường dưới, chăm sóc cha mẹ khi tuổi già, đau yếu. Cuộc sống có thể đổi thay, cách báo hiếu có thể khác trước, nhưng lòng biết ơn, sự kính trọng và trách nhiệm với đấng sinh thành vẫn là nếp nhà được người Việt gìn giữ qua nhiều thế hệ.

Giữ chữ hiếu bằng những cách mới

Ông Khuất Văn Quý (Phó Cục trưởng Cục Văn hoá Cơ sở, Gia đình và Thư viện, Bộ VHTTDL) cho biết, năm 2022, Bộ VHTTDL ban hành *Bộ tiêu chí ứng xử trong gia đình*, đặt ra những chuẩn mực trong quan hệ giữa ông bà, cha mẹ và con cháu, trong đó đề cao sự lễ phép, kính trọng, yêu thương, chia sẻ và chăm sóc.

Những chuẩn mực ấy, theo ông, không phải điều gì xa vời mà được thể hiện từ chính những ứng xử hằng ngày trong mỗi mái nhà. "Đạo hiếu" trước hết là sự tôn trọng, lễ phép với ông bà, cha mẹ; biết chăm sóc, giúp đỡ khi người thân tuổi cao, đau ốm hoặc gặp khó khăn; biết lắng nghe, sẻ chia và ứng xử văn minh, lịch sự. Với người trẻ, nỗ lực học tập, lao động, xây dựng cuộc sống và sống có trách nhiệm cũng là một cách để cha mẹ, ông bà yên tâm.

Tuy nhiên, trong một xã hội mà ngày càng nhiều gia đình sống xa nhau, việc chăm lo cho người cao tuổi khó có thể chỉ đặt lên vai con cháu. Từ trách nhiệm trong mỗi gia đình, câu chuyện báo hiếu vì thế mở rộng thành trách nhiệm của cộng đồng và xã hội. Người cao tuổi cần được tạo điều kiện tiếp cận các dịch vụ y tế, an sinh, không gian sinh hoạt văn hóa, thể thao và các hoạt động cộng đồng. Những mô hình dưỡng lão phù hợp cũng góp phần đáp ứng nhu cầu chăm sóc, giúp người cao tuổi sống vui, sống khỏe, duy trì kết nối xã hội, đồng thời chia sẻ áp lực với gia đình.

Nhưng để chữ "hiếu" không chỉ được thực hành khi cha mẹ đã về già, mà trở thành một nếp sống được tiếp nối qua các thế hệ, điểm bắt đầu vẫn là giáo dục trong mỗi mái nhà. Ông Khuất Văn Quý nhấn mạnh, giáo dục "đạo hiếu" cần bắt đầu từ khi trẻ còn nhỏ và trước hết từ chính gia đình. Cha mẹ cần giúp con hiểu giá trị của lòng hiếu kính với ông bà, cha mẹ, đồng thời tạo cơ hội để trẻ thực hành qua những việc gần gũi như hỏi han, chăm sóc, chia sẻ công việc, quan tâm đến người thân.

Và những bài học ấy sẽ khó bền nếu chỉ dừng ở lời dạy. Trẻ tiếp nhận chữ "hiếu" rõ nhất từ chính cách người lớn ứng xử hằng ngày. Khi cha mẹ kính trọng ông bà, biết ghi nhận công lao, yêu thương và sẻ chia với các thành viên trong gia đình, những điều ấy tự nhiên trở thành bài học sống động, theo trẻ lớn lên và hình thành cách các em đối đãi với người thân sau này.

Bởi vậy, mỗi thời đại có thể tạo ra những cách thể hiện chữ "hiếu" khác nhau, nhưng cốt lõi vẫn là lòng biết ơn, sự kính trọng và trách nhiệm. Mùa Vu lan là dịp để mỗi người nhớ sâu hơn về những giá trị ấy, nhưng đạo hiếu không nằm trong một ngày hay một mùa. Khi được nuôi dưỡng từ cách cha mẹ ứng xử, tiếp nối qua cách con cái sống và có sự chung tay của cộng đồng, chữ "hiếu" sẽ tiếp tục là mạch nguồn bền bỉ giữ gìn sự gắn kết của gia đình Việt. ■

TIN THỂ THAO

Sân Việt Trì mở cửa miễn phí để CĐV cổ vũ cho U20 Việt Nam

Theo thông báo từ phía Liên đoàn Bóng đá Việt Nam, sân Việt Trì (Phú Thọ) sẽ mở cửa miễn phí để cổ động viên cổ vũ cho U20 Việt Nam tranh tài ở vòng loại U20 châu Á 2027.

Sau chuyến tập huấn tại Nhật Bản với chuỗi trận đấu tập hữu ích, thầy trò HLV Yutaka Ikeuchi nhanh chóng trở lại guồng tập luyện. Trước mỗi buổi tập, chiến lược gia người Nhật Bản yêu cầu các cầu thủ duy trì sự tập trung cao độ, đồng thời thể hiện quyết tâm hướng tới mục tiêu tại vòng loại. Nhiều cầu thủ U20 Việt Nam đã có kinh nghiệm thi đấu trên sân Việt Trì khi từng cùng U17 Việt Nam vượt qua vòng loại U17 châu Á 2025. Những trải nghiệm trước đó được kỳ vọng giúp các cầu thủ trẻ tự tin hơn khi bước vào các trận đấu chính thức.

U20 Việt Nam có khoảng một tuần tập luyện tại Phú Thọ, trước trận ra quân tại bảng C gặp U20 CHDCND Triều Tiên ngày 31.8. Sau đó, đội lần lượt chạm trán U20 Palestine ngày 3.9 và U20 Iran ngày 6.9. Bảng C được đánh giá có tính cạnh tranh cao khi quy tụ U20 Iran, đội thuộc nhóm hạt giống số 1, cùng U20 CHDCND Triều Tiên và U20 Palestine. U20 Việt Nam vì thế phải chuẩn bị kỹ lưỡng cả về chuyên môn lẫn tâm lý để cạnh tranh tấm vé vào VCK.

Theo thể thức, 8 đội nhất bảng và 7 đội nhì bảng có thành tích tốt nhất sẽ giành quyền tham dự VCK U20 châu Á 2027, bên cạnh chủ nhà U20 Trung Quốc. Giải đấu cũng là cơ sở lựa chọn các đại diện châu Á dự VCK U20 World Cup.

K.TUẤN

Trọng tài người UAE bắt trận lượt về chung kết ASEAN Cup

Liên đoàn Bóng đá Đông Nam Á (AFF) đã công bố danh tính các trọng tài điều khiển trận đấu giữa Việt Nam và Thái Lan ở lượt về chung kết ASEAN Cup 2026 trên sân vận động Mỹ Đình vào hôm nay 26.8. Theo phân công của AFF, ông Ahmed Eisa Mohamed Darwish, người UAE, được chỉ định bắt chính trong trận đấu quyết định ngôi vương giải đấu.

Hai trợ lý cho ông Ahmed Eisa Mohamed Darwish đều đến từ UAE là Saeed Rashed Mohamed Abdulla Almarzooqi và Yaser Sabeil Ahmed Mohamed Almurshidi. Trọng tài thứ tư là Muhammad Taqi Aljaafari Bin Jahari (Singapore), trong khi ông Subkhiddin bin Mohd Salleh (Malaysia) đảm nhiệm vai trò giám sát trọng tài.

Trọng tài Ahmed Eisa Mohamed Darwish 35 tuổi, được đánh giá là trọng tài có phong cách điều hành nghiêm khắc và không ngần ngại sử dụng thẻ phạt.

L.HOÀNG

ĐỘI TUYỂN BÓNG CHUYỀN NAM:

Từ ngôi vô địch khu vực đến phép thử ASIAD 20

● **BẢO ANH**

Sau chức vô địch chặng 2 SEA V.Cup 2026, đội tuyển bóng chuyền nam Việt Nam đang có bước chạy đà tích cực hướng đến ASIAD 20. Dưới sự dẫn dắt của HLV Federico Rampazzo, đội tuyển đang từng bước hoàn thiện lối chơi, nâng cao bản lĩnh và hướng tới mục tiêu cạnh tranh suất vào vòng đấu loại trực tiếp.

Tiếp quản đội tuyển từ HLV Trần Đình Tiền trong khoảng thời gian khá ngắn, HLV Rampazzo không lựa chọn cách thay đổi toàn diện. Nhà cầm quân người Italia tập trung tìm ra bộ khung phù hợp, đồng thời kết hợp kinh nghiệm của các trụ cột với sức trẻ.

Quãng tập huấn tại Hà Nội cùng những trận giao hữu với đội tuyển Mông Cổ giúp ông có điều kiện đánh giá năng lực từng cầu thủ. Trong tập luyện, HLV sinh năm 1974 đặc biệt chú trọng các yếu tố nền tảng như phát bóng, đỡ bước một, chắn bóng và tổ chức tấn công. Cường độ tập luyện được nâng cao nhằm cải thiện thể lực, khả năng phối hợp và sự ổn định.

Những thay đổi ấy giúp đội tuyển Việt Nam thi đấu gắn kết hơn tại SEA V.Cup 2026. Đội không còn phụ thuộc quá nhiều vào một vài cá nhân mà tạo được sự kết nối giữa các tuyến. Bên cạnh những trụ cột như Ngọc Thuân, Quốc Dư, Duy Tuyến, Thế Khải hay Đinh Văn Duy, HLV Rampazzo mạnh dạn trao cơ hội cho Ngọc Hiếu, Đinh Văn Phương, Lý Văn Chường. Sự cạnh tranh tích cực này vừa tạo thêm phương án chiến thuật, vừa mở rộng chiều sâu đội hình.

Đặc biệt, dấu ấn của HLV Rampazzo còn nằm ở khả năng đọc trận đấu. Ông liên tục quan sát, ghi chép, trao đổi với Ban huấn luyện và sử dụng những lần hội ý đúng thời điểm để giúp học trò giải tỏa áp lực hoặc cắt đà hưng phấn của đối thủ.

Việc đánh bại Indonesia và Thái Lan sau những thất bại ở chặng 1 cho thấy đội tuyển Việt Nam đã có bước tiến đáng kể về tâm lý thi đấu. Chiếc cup vô địch vì thế không chỉ mang giá trị về thành tích, mà còn giúp các tuyển thủ củng cố niềm tin vào khả năng cạnh tranh với những đối thủ hàng đầu Đông Nam Á.

Điều quan trọng hơn là chiến lược gia người Italia đang hướng đội tuyển đến một lối chơi hiện đại, đề cao tính tổ chức, khả năng phục vụ chiến thuật và sự linh hoạt về nhân sự. Những trụ cột như Ngọc Thuân, Duy Tuyến, Thế Khải hay Văn Duy vẫn đóng vai trò quan trọng, nhưng tương lai của đội tuyển sẽ phụ thuộc nhiều vào khả năng trưởng thành của lớp cầu thủ trẻ.

Do vậy mà ASIAD 20 sẽ không chỉ là mục tiêu về thành tích. Đây còn là cơ hội để đánh giá đội tuyển Việt Nam đang đứng ở đâu so với mặt bằng châu lục và HLV Rampazzo có thể đưa tập thể này tiến xa đến đâu.

Tuy nhiên, ASIAD 20 sẽ là một thử thách ở đẳng cấp hoàn toàn khác. Đội tuyển Việt Nam nằm tại bảng C cùng Qatar, Ấn Độ và Hồng Kông (Trung Quốc). Theo thứ hạng thế giới, Qatar đứng thứ 24, Ấn Độ hạng 46, Việt Nam hạng 59 và Hồng Kông (Trung Quốc) hạng 129. Qatar được đánh giá cao nhất bảng và nhiều khả năng hướng đến ngôi đầu. Trong khi đó, cuộc cạnh tranh cho tấm vé còn lại có thể diễn ra giữa Việt Nam và Ấn Độ.

Vì vậy, trận gặp Ấn Độ nhiều khả năng sẽ là màn so tài bản lề của thầy trò HLV Rampazzo. Đội tuyển Việt Nam đang đứng dưới đối thủ trên bảng xếp hạng, nhưng những con số không thể quyết định tất cả. Phong độ, chiến thuật, khả năng chịu áp lực và bản lĩnh ở các thời điểm quan trọng mới là yếu tố quyết định.

Chức vô địch chặng 2 SEA V.Cup 2026 giúp đội tuyển Việt Nam có thêm sự tự tin, nhưng cũng cần nhìn nhận thực tế rằng khoảng cách từ Đông Nam Á đến nhóm mạnh của châu Á vẫn còn đáng kể. Mục tiêu hợp lý của thầy trò HLV Rampazzo là giải quyết tốt Hồng Kông (Trung Quốc), chơi sòng phăng trước Qatar và đặc biệt tận dụng cơ hội khi đối đầu Ấn Độ. Nếu giành được kết quả thuận lợi trước đối thủ cạnh tranh trực tiếp, cánh cửa vào vòng loại trực tiếp hoàn toàn có thể mở ra.

Có thể nói, chức vô địch chặng 2 SEA V.Cup 2026 là bước đệm rất quan trọng cho ASIAD 20, cả về chuyên môn lẫn tinh thần. Từ một tập thể còn nhiều vấn đề ở chặng 1, đội tuyển Việt Nam đã trở lại mạnh mẽ để lần đầu nâng cup. Đó là tín hiệu cho thấy những ý tưởng của HLV Rampazzo đang bắt đầu phát huy hiệu quả.

Giờ đây, ASIAD 20 sẽ là phép thử lớn để đánh giá chính xác đội tuyển Việt Nam đang đứng ở đâu trên bản đồ bóng chuyền châu lục. Niềm tin đã trở lại với bóng chuyền nam Việt Nam, nhưng để biến niềm tin thành một bước tiến thực sự, thầy trò HLV Rampazzo cần chứng minh điều đó tại ASIAD 20. Một suất vào vòng loại trực tiếp sẽ là thành quả đáng khích lệ, còn nếu tạo được bất ngờ trước những đối thủ mạnh hơn, bóng chuyền nam Việt Nam có thể thực sự mở ra một chương mới trên hành trình vươn tầm châu lục. ■

Sau chức vô địch SEA V.Cup 2026, đội tuyển bóng chuyền nam Việt Nam đang có được sự tự tin hướng đến ASIAD 20 Ảnh: SEA V.Cup 2026

ĐỘI TUYỂN VIỆT NAM TRƯỚC TRẬN CHUNG KẾT LƯỢT VỀ ASEAN CUP 2026:

Vượt qua 90 phút để bước lên đỉnh vinh quang

● **Bài, ảnh: KHẢI HƯNG**

Chiến thắng 2-0 tại Rajamangala đã đưa đội tuyển Việt Nam đến rất gần chức vô địch ASEAN Cup 2026. Nhưng khoảng cách từ "rất gần" đến thời khắc nâng cup vẫn còn 90 phút đầy thử thách tại Mỹ Đình. Trước một Thái Lan không còn đường lùi, thầy trò HLV Kim Sang-sik cần bước vào trận lượt về bằng tâm thế của đội đi tìm chiến thắng, thay vì chỉ cố bảo vệ lợi thế.

Đội tuyển Việt Nam đã giành chiến thắng 2-0 trên sân của Thái Lan để nắm giữ lợi thế lớn trong trận chung kết lượt về tại Mỹ Đình

Trận đấu quyết định ngôi vô địch diễn ra lúc 20h ngày 26.8 trên Sân vận động quốc gia Mỹ Đình. Việt Nam đang dẫn trước hai bàn sau lượt đi, lợi thế ấy rất đáng kể, nhưng chưa phải sự bảo đảm tuyệt đối. Thái Lan buộc phải tấn công và tìm kiếm bàn thắng sớm để đưa cặp đấu trở lại thế cân bằng. Điều đó sẽ tạo nên một trận đấu hoàn toàn khác so với tại Rajamangala: Quyết liệt hơn, nhiều rủi ro hơn và đòi hỏi đội tuyển Việt Nam phải kiểm soát tốt cả chuyên môn lẫn cảm xúc.

Đừng để lợi thế trở thành sức ép

Thách thức lớn nhất của đội tuyển Việt Nam có thể không nằm ở chiến thuật của Thái Lan, mà ở cách chính các cầu thủ nhìn nhận lợi thế hai bàn. Nếu bước vào trận đấu với suy nghĩ chỉ cần giữ tỷ số, đội chủ nhà dễ tự đẩy mình vào thế phòng ngự thụ động. Một bàn thua sớm có thể làm thay đổi trạng thái tâm lý của cả hai đội: Thái Lan hưng phấn hơn, còn Việt Nam bắt đầu lo lắng về thành quả đã tạo dựng.

Bởi vậy, sự thận trọng không đồng nghĩa với lùi sâu. Đội tuyển Việt Nam cần bảo vệ lợi thế bằng khả năng kiểm soát trận đấu, chứ không đơn thuần bằng số đông trước khung thành. Sau chiến thắng tại Bangkok, HLV Kim Sang-sik cũng nhấn mạnh đây mới chỉ là trận lượt đi và toàn đội cần hồi phục, chuẩn bị kỹ cho 90 phút tại Việt Nam. Trong những buổi tập sau khi trở về Hà Nội, đội tuyển tiếp tục duy trì sự tập trung cao, xác định trận đấu ở Mỹ Đình mới quyết định mục tiêu bảo vệ ngôi vô địch.

Thất bại trên sân nhà khiến Thái Lan không còn nhiều lựa chọn. Đội bóng của HLV Anthony Hudson nhiều khả năng phải đẩy cao đội hình, gia tăng tốc độ và tìm cách tạo sức ép ngay từ đầu. Ở lượt đi, Thái Lan từng kiểm soát phần lớn bóng trong hiệp một và tạo ra một số cơ hội rõ rệt. Seksan Ratree đưa bóng trúng xà ngang, trong khi những pha dứt điểm khác bị Lê Giang Patrik hóa giải. Tuyển Việt Nam đứng vững trước sức ép rồi ghi hai bàn sau giờ nghỉ bằng những pha chuyển trạng thái hiệu quả.

Diễn biến đó cho thấy Thái Lan vẫn có khả năng gây khó khăn nếu được phép triển khai bóng thuận lợi. Những pha phối hợp ở hai biên, sút xa và di chuyển phía sau hàng phòng ngự sẽ tiếp tục là mối đe dọa với đội chủ nhà. Tuy nhiên, việc buộc phải tấn công cũng có thể trở thành điểm yếu của "Voi chiến". Khi đội hình dâng cao, khoảng trống phía sau hàng tiền vệ và hai hậu vệ biên sẽ rộng hơn. Đây chính là không gian để tốc độ của Đình Bắc, khả năng càn lướt của Xuân Son hoặc những pha xâm nhập từ tuyến hai tạo ra khác biệt.

Giữ trung tuyến, khóa nguồn sáng tạo

Tuyến giữa sẽ là khu vực quyết định khả năng quản trị trận đấu của Việt Nam. Thành Long đem lại khả năng tranh chấp và bọc lót, trong khi Hoàng Đức giữ vai trò điều tiết, thoát pressing và phát động chuyển trạng thái. Ở Rajamangala, Việt Nam thành công nhờ không để đối thủ duy trì sức ép liên tục. Khi đoạt được bóng, các cầu thủ cố gắng đưa bóng nhanh về phía trước thay vì chỉ phá bóng giải vây.

Tại Mỹ Đình, khả năng giữ bóng còn quan trọng hơn. Những chuỗi chuyền bóng đủ dài có thể làm giảm hưng phấn của Thái Lan, kéo đội khách khỏi cấu trúc pressing và giúp đội tuyển Việt Nam có thời gian điều chỉnh cự ly.

HLV Kim Sang-sik cũng đứng trước bài toán lựa chọn nhân sự. Hai Long và Quang Hải đều ghi bàn sau khi vào sân ở lượt đi, chứng minh giá trị của chiều sâu đội hình. Nhưng hiệu quả từ ghế dự bị không nhất thiết đồng nghĩa cả hai phải đá chính tại Mỹ Đình. Giá trị lớn nhất của họ nằm ở khả năng thay đổi nhịp độ khi đối thủ xuống sức hoặc khi trận đấu cần thêm sự sáng tạo.

Lê Giang Patrik là một trong những nhân vật quan trọng nhất ở trận lượt đi. Những pha cứu thua của anh giúp Việt Nam vượt qua giai đoạn khó khăn trong hiệp một và giữ nguyên lợi thế đến cuối trận. Tuy nhiên, tuyển Việt Nam không thể xây dựng kế hoạch trận lượt về dựa trên kỳ vọng thủ môn tiếp tục cứu thua liên tục. Hàng phòng ngự cần hạn chế những cú sút ở rìa vòng cấm, bảo vệ tốt khoảng trống giữa trung vệ và hậu vệ biên, đồng thời tránh các pha phạm lỗi không cần thiết gần khu vực nguy hiểm.

Đặc biệt, những phút đầu sẽ là quãng thời gian nhạy cảm nhất. Thái Lan cần bàn thắng sớm, còn Việt Nam cần làm giảm sự hưng phấn của đối thủ. Nếu đội chủ nhà giữ sạch lưới trong giai đoạn đầu và tạo được một vài pha phản công đủ sức cảnh báo, áp lực thời gian sẽ dần chuyển sang phía đội khách.

Đội tuyển Việt Nam đang ở vị trí thuận lợi, nhưng điều người hâm mộ mong đợi không chỉ là bảo toàn tỷ số. Một nhà vô địch thực sự cần chứng minh khả năng hoàn tất công việc trong trận đấu quyết định. Thầy trò HLV Kim Sang-sik không cần lao lên tấn công bằng mọi giá. Nhưng đội tuyển phải giữ được ý chí giành chiến thắng, sẵn sàng đáp trả khi Thái Lan gây sức ép và không để trận đấu diễn ra hoàn toàn theo mong muốn của đối thủ.

Hai bàn thắng tại Rajamangala đã mở rộng cánh cửa vô địch. Mỹ Đình là nơi đội tuyển Việt Nam phải tự mình bước qua cánh cửa ấy. Chỉ còn 90 phút giữa đội tuyển Việt Nam và mục tiêu bảo vệ ngôi vương Đông Nam Á. Đó sẽ là 90 phút của kỷ luật, sự tỉnh táo và bản lĩnh; 90 phút mà lợi thế phải được biến thành chiến thắng cuối cùng, để chiếc cup ở lại trong vòng tay của những người đã chiến đấu xứng đáng nhất. ■

Những điểm mới của V.League 2026/27

LPBank V.League 1-2026/27 sẽ khởi tranh ngày 4.9 với nhiều điều chỉnh đáng chú ý về chuyên môn, công nghệ và công tác tổ chức.

Mùa giải 2026/27 có sự tham dự của 14 CLB gồm Bắc Ninh, Công an Hà Nội, Công an TP.HCM, Đông Á Thanh Hóa, Hà Nội, Hải Phòng, Hoàng Anh Gia Lai, Hồng Lĩnh Hà Tĩnh, Ninh Bình, SHB Đà Nẵng, Sông Lam Nghệ An, Thép Xanh Nam Định, Thể Công - Viettel và Trường Tươi Đồng Nai.

Các đội tiếp tục thi đấu vòng tròn hai lượt trên sân nhà - sân khách, gồm 26 vòng với tổng cộng 182 trận. Giải khởi tranh ngày 4.9.2026 và dự kiến khép lại ngày 22.5.2027. Cơ cấu tiền thưởng cho nhóm dẫn đầu được duy trì với tổng giá trị 9,5 tỉ đồng. Đội vô địch nhận cup, huy chương Vàng và 5 tỉ đồng; đội Á quân nhận huy chương Bạc cùng 3 tỉ đồng; đội hạng Ba nhận huy chương Đồng và 1,5 tỉ đồng.

Tuy nhiên, điều đáng chú ý không chỉ nằm ở cuộc đua giành cup. Ở phía cuối bảng xếp hạng, áp lực cũng sẽ lớn khi hai đội đứng cuối phải xuống thi đấu tại Giải hạng Nhất quốc gia mùa giải 2027/28. Đây là điểm đáng chú ý nếu đặt trong tương quan với mùa giải 2025/26. Ban đầu, mùa giải trước cũng được xây dựng với phương án hai suất xuống hạng trực tiếp. Tuy nhiên, sau khi số lượng đội tham dự Giải hạng Nhất thay đổi, cơ chế lên, xuống hạng được điều chỉnh còn 1,5 suất khi đội cuối bảng V.League xuống hạng trực tiếp, trong khi đội đứng thứ 13 còn cơ hội đá play-off với đội Á quân hạng Nhất.

Thực tế, cuộc chiến trụ hạng mùa trước vẫn kéo dài tới những vòng cuối khi khoảng cách giữa các đội nhóm cuối rất sít sao. Nhưng với hai suất xuống hạng trực tiếp ở mùa giải 2026/27, tính chất của cuộc đua sẽ khác. Không còn trận play-off như một cơ hội sửa sai cuối cùng, các đội ở nhóm dưới buộc phải tích lũy điểm ngay từ giai đoạn đầu thay vì chờ tới cuối mùa mới bước vào cuộc chiến sinh tồn.

Sự thay đổi này còn gắn với cấu trúc đồng bộ hơn giữa hai hạng đấu. V.League 2-2026/27 cũng có 14 CLB, trong đó hai đội dẫn đầu sẽ giành quyền thăng hạng trực tiếp lên V.League 1 mùa kế tiếp. Như vậy, dòng dịch chuyển giữa hai giải được xác lập theo công thức hai đội lên, hai đội xuống, tạo thêm áp lực cạnh tranh ở cả V.League 1 lẫn V.League 2.

Bên cạnh cuộc đua lên, xuống hạng, điều lệ chuyên môn mùa giải mới còn có thay đổi đáng chú ý về cầu thủ nước ngoài. Mỗi CLB V.League 1 được đăng ký tối đa 4 ngoại binh và được sử dụng đồng thời cả 4 cầu thủ trên sân ở mọi thời điểm của trận đấu, tăng một người so với mùa trước.

NGỌC NGUYỄN

● Tổng Biên tập: **NGUYỄN ANH VŨ**
● Phó Tổng Biên tập: **PHAN THANH NAM - NGUYỄN VĂN MƯỜI**
● **TÒA SOẠN - TRỊ SỰ VÀ PHÁT HÀNH:**
Số 141 Nguyễn Thái Học, phường Ô Chợ Dừa, TP Hà Nội - ĐT: 024.37265564 - E.mail: baovanhoa@fpt.vn
● **GPXB:** Số 37/GP-BVHTTDL ngày 6.3.2026 của Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch

● **VĂN PHÒNG ĐẠI DIỆN PHÍA NAM:**
170 Nguyễn Đình Chiểu, phường Xuân Hòa, TP.HCM - ĐT/FAX: 028. 38230890 - 39100922
● **TRỤ SỞ VĂN PHÒNG ĐẠI DIỆN PHÍA NAM TẠI TỈNH KHÁNH HÒA:**
211 Thống Nhất, phường Tây Nha Trang, tỉnh Khánh Hòa; ĐT: 0258. 3825008
● **TRỤ SỞ VĂN PHÒNG ĐẠI DIỆN PHÍA NAM TẠI TP ĐÀ NẴNG:**
12 Trương Hán Siêu, phường An Hải, TP Đà Nẵng - ĐT: 0236. 3897798

● **Chế bản:** Báo Văn Hóa
● **In tại:** Cty CP In Công đoàn Việt Nam

GIÁ: 5.000đ

Trung Quốc hút khách quốc tế bằng trải nghiệm mới

ANH MINH

Trung Quốc đang đón làn sóng khách quốc tế gia tăng trong mùa hè, khi du khách ngày càng quan tâm đến trải nghiệm bản địa và những điểm đến mới. Chính sách nhập cảnh thuận lợi cũng đang tạo thêm động lực cho ngành du lịch nước này.

Du khách ngày càng quan tâm đến trải nghiệm bản địa ở Trung Quốc — Ảnh: AI

Tại núi Thiên Môn ở Trương Gia Giới, miền Trung Trung Quốc, nhiệt độ mùa hè dao động từ 22-26 độ C, trở thành điểm tránh nóng hấp dẫn, đặc biệt với du khách châu Âu. Không chỉ các danh thắng nổi tiếng, nhiều du khách nước ngoài còn tìm đến vùng nông thôn, chợ địa phương và những khu vực ngoài các tuyến du lịch truyền thống để khám phá cuộc sống thường nhật.

Một nhóm du khách Italia đến Trung Quốc mùa hè này để tận hưởng không khí mát mẻ và không gian núi rừng. Họ cho rằng trải nghiệm không chỉ ở cảnh quan mà còn ở cảm giác thư giãn, hòa mình với thiên nhiên.

Sự thay đổi trong lựa chọn của du khách quốc tế đang được thể hiện rõ tại nhiều địa phương Trung Quốc. Nếu trước đây các điểm đến nổi tiếng như Bắc Kinh, Thượng Hải, Tây An hay Trương Gia Giới thường nằm ở vị trí trung tâm trong hành trình của khách nước ngoài, thì hiện nay ngày càng nhiều người tìm đến khám phá những khu vực ít được biết đến hơn.

Tại quận Jizhou thuộc thành phố Thiên Tân, một điểm nghỉ cuối tuần quen thuộc với người dân Bắc Kinh, lượng khách nước ngoài đang có dấu hiệu gia tăng. Michael, một du khách Argentina, đã lựa chọn Jizhou trong hành trình khám phá Trung Quốc để ngắm cảnh núi non quanh khu vực Hoàng Nham Quan của Vạn Lý Trường Thành.

Cùng với nhu cầu trải nghiệm văn hóa bản địa, sự phát triển nhanh chóng của kinh tế và công nghệ Trung Quốc cũng đang trở thành một yếu tố mới thu hút khách quốc tế. Theo các doanh nghiệp du lịch, khách quốc tế ngày càng có xu hướng tự tổ chức hành trình, kéo dài thời gian lưu trú, kết hợp nhiều thành phố và khám phá các đô thị nhỏ, vùng nông thôn. Một số du khách đặc biệt quan tâm đến các công ty công nghệ, nhà máy sản xuất xe điện và những thành tựu công nghệ của Trung Quốc.

Điều này cho thấy hình ảnh Trung Quốc trong mắt du khách quốc tế đang dần thay đổi. Bên cạnh những công trình lịch sử và danh thắng nổi tiếng, đất nước này còn được nhìn nhận qua nhịp sống đô thị, sự phát triển công nghệ, văn hóa địa phương và quá trình hồi sinh của khu vực nông thôn.

Tại Trương Gia Giới, từ tháng 1 - 7, thành phố đón 860.700 lượt khách quốc tế, tăng 19,01% so với cùng kỳ năm trước. Doanh thu ngoại hối từ du lịch đạt 98,52 triệu USD, tăng 40,52%. Những con số này cho thấy Trung Quốc đang từng bước chuyển từ thu hút khách bằng các danh thắng nổi tiếng sang xây dựng hệ sinh thái du lịch đa dạng, thuận tiện và giàu trải nghiệm hơn. Sự gia tăng lượng khách quốc tế được hỗ trợ bởi chính sách nhập cảnh thông thoáng. Trong nửa đầu năm 2026, Trung Quốc ghi nhận 22,91 triệu lượt khách nước ngoài nhập cảnh, tăng 20,4% so với cùng kỳ năm trước, trong đó 77,7% nhập cảnh theo chính sách miễn thị thực.

Đáng chú ý, từ ngày 20.8, công dân Việt Nam và Kyrgyzstan được hưởng chính sách quá cảnh miễn thị thực 240 giờ và miễn thị thực 30 ngày khi nhập cảnh tỉnh Hải Nam. Động thái này nâng số quốc gia được hưởng chính sách quá cảnh miễn thị thực 240 giờ của Trung Quốc lên 57.

Cùng với việc mở rộng chính sách visa, ngành du lịch Trung Quốc đang đẩy mạnh nâng cao chất lượng dịch vụ, tập trung vào những nhu cầu thiết yếu của du khách quốc tế như ngôn ngữ, thanh toán và tiếp cận thông tin. Nhiều địa phương đã triển khai nền tảng du lịch đa ngôn ngữ, tích hợp thanh toán quốc tế và ứng dụng trí tuệ nhân tạo (AI) trong phiên dịch, cung cấp thông tin, xây dựng lịch trình. Song song với đó, công tác đào tạo nhân lực có khả năng sử dụng ngoại ngữ cũng được chú trọng nhằm đáp ứng tốt hơn nhu cầu ngày càng đa dạng của khách quốc tế.

Tại Thượng Hải, một mô hình ki-ốt du lịch thông minh đã được đưa vào sử dụng, tích hợp nhiều tiện ích từ đặt vé, mua sắm, ăn uống đến lưu trú. Hệ thống còn được trang bị trợ lý du lịch AI, có khả năng đưa ra các gợi ý phù hợp với nhu cầu từng du khách và hỗ trợ phiên dịch theo thời gian thực.

Tại một số khu danh thắng, việc thiếu nhân lực có khả năng giao tiếp bằng ngoại ngữ cũng được từng bước khắc phục thông qua hợp tác với các trường đại học địa phương. Các chương trình đào tạo ngoại ngữ và tài liệu hướng dẫn nghiệp vụ được xây dựng nhằm giúp người lao động nâng cao khả năng phục vụ, qua đó tạo môi trường du lịch thuận tiện và thân thiện hơn đối với khách quốc tế. ■

GÓC BÌNH LUẬN

Không thể xem nhẹ

LƯƠNG SAN

Làn sóng sử dụng thuốc giảm cân tại Hàn Quốc đang gia tăng nhanh chóng, khi số đơn Mounjaro vượt 1,5 triệu chỉ sau 10 tháng có mặt trên thị trường. Đáng lo ngại hơn, nhu cầu sử dụng ở người trẻ tăng mạnh, trong khi các vụ nhập khẩu trái phép thuốc điều trị béo phì cũng tăng gấp 3,5 lần. Những diễn biến này cho thấy yêu cầu kiểm soát chặt chẽ là không thể xem nhẹ.

Theo Cơ quan Đánh giá và Kiểm tra Bảo hiểm Y tế Hàn Quốc, Mounjaro được kê đơn 1.501.161 lần từ tháng 8.2025 đến tháng 5.2026. Số đơn hằng tháng tăng khoảng 14,7 lần, từ 18.579 đơn trong tháng đầu tiên lên 273.140 đơn vào tháng 5.2026.

Mounjaro là thuốc tiêm mỗi tuần một lần, tác động lên cơ chế GLP-1 nhằm điều chỉnh cảm giác thèm ăn và lượng đường trong máu, qua đó hỗ trợ giảm cân. Đây là phương pháp điều trị có giá trị đối với những trường hợp phù hợp. Tuy nhiên, tốc độ gia tăng số đơn đang đặt ra lo ngại về nguy cơ sử dụng thuốc vượt khỏi mục đích điều trị.

Đáng chú ý, người trẻ chiếm tỷ lệ lớn trong số người sử dụng Mounjaro. Nhóm 30 tuổi chiếm 36%, nhóm 40 tuổi 27,1%, nhóm 20 tuổi 16,9% và nhóm 50 tuổi 14,6%. Wegovy, một thuốc điều trị béo phì khác cũng được kê đơn 1.228.867 lần từ tháng 10.2024 đến tháng 5.2026, trong đó nhóm 20 và 30 tuổi chiếm 46,4%.

Đây là xu hướng không thể xem nhẹ, nhất là khi thuốc giảm cân ngày càng dễ bị nhìn nhận như giải pháp nhanh cho vấn đề ngoại hình. Việc sử dụng ở người trẻ cần dựa trên đánh giá y tế và chỉ định chuyên môn, tránh biến thuốc điều trị thành sản phẩm giảm cân theo trào lưu.

Đáng lo ngại hơn, nhu cầu tăng mạnh kéo theo nhập khẩu trái phép. Theo Cục Hải quan Hàn Quốc, 6 tháng đầu năm 2026 ghi nhận 4.155 trường hợp nhập khẩu trái phép Mounjaro, Wegovy và các thuốc giảm cân khác, gần gấp 3,5 lần so với 1.189 trường hợp của cả năm 2025.

Trong đó, 84,8% vụ việc qua đường bưu điện quốc tế, tăng từ 1.046 vụ năm 2025 lên 3.489 vụ chỉ trong 6 tháng đầu năm 2026. Các vụ qua hành lý cá nhân cũng tăng từ 134 lên 656. Việc mua thuốc giá rẻ qua các trang web quốc tế tiềm ẩn rủi ro về nguồn gốc, chất lượng và liều dùng.

Vì vậy, Hàn Quốc cần tăng cường kiểm soát thuốc GLP-1 từ kê đơn, phân phối đến mua bán và nhập khẩu, đặc biệt với người trẻ. Mục tiêu không phải hạn chế người bệnh tiếp cận phương pháp điều trị hiệu quả, mà bảo đảm thuốc được dùng đúng chỉ định, đúng đối tượng và dưới sự giám sát y tế. Khi cả số đơn thuốc lẫn nhập khẩu trái phép đều tăng nhanh, hành động sớm là cần thiết để bảo vệ sức khỏe cộng đồng. ■

Australia cấm nhạc do AI sáng tác trên các bảng xếp hạng

Hiệp hội Công nghiệp Ghi âm Australia (ARIA) cho biết, từ ngày 28.8 các bài hát được tạo hoàn toàn bằng trí tuệ nhân tạo (AI) sẽ không đủ điều kiện xuất hiện trên các bảng xếp hạng âm nhạc hàng đầu của nước này. Theo quy định mới, tác phẩm phải được "tạo ra chủ yếu bởi con người" mới đủ điều kiện xếp hạng. ARIA sẽ loại trừ những ca khúc sử dụng AI để tạo ra toàn bộ hoặc phần chính của các yếu tố sáng tạo. Tuy nhiên, các sản phẩm có sử dụng AI với vai trò hỗ trợ vẫn được chấp nhận.

Động thái này được đưa ra trong bối cảnh ngành âm nhạc ngày càng lo ngại về sự gia tăng nhanh chóng của các sản phẩm do AI tạo ra. Giám đốc điều hành ARIA Annabelle Herd cho rằng, quy định mới nhằm duy trì "bản chất con người của nghệ thuật", đồng thời bảo đảm bảng xếp hạng phản ánh minh bạch mức độ tiêu thụ âm nhạc tại Australia.

TRÂM ANH